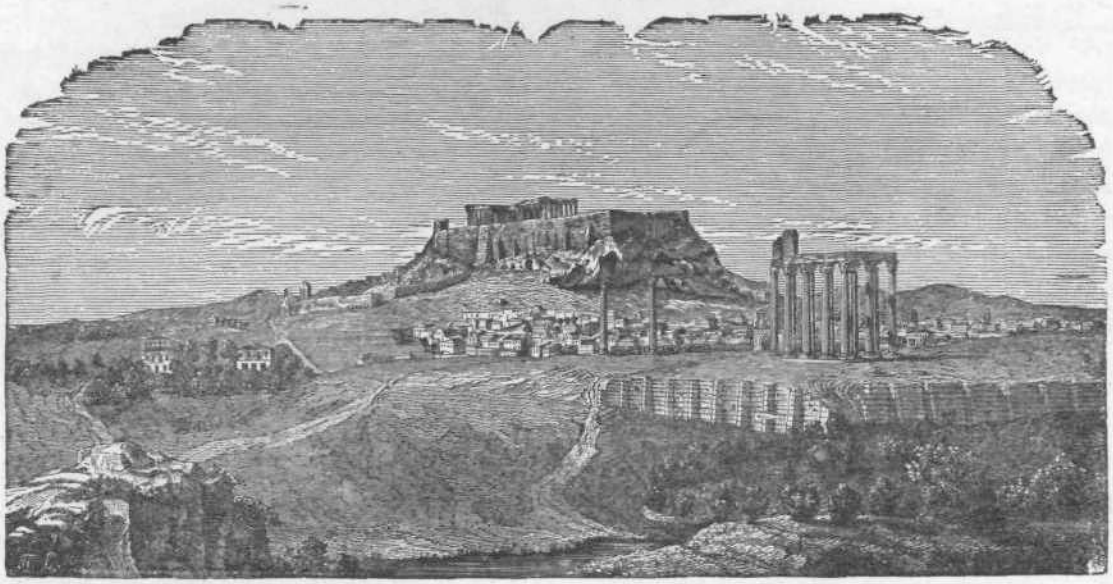

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1862. ΤΟΜΟΣ ΙΓ'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 297.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΤΙΧΩΝ *ΙΣΤΟΡΙΑΝ*

(Συνέχ. Ἴδε Φυλλάδ. 296.)

Αἰσχύλου Προμηθεὺς δεσμώτης.

48. Ἔμπας τὶς αὐτὴν ἄλλος ὤφελεν λαχεῖν.
Ἅπαντ' ἐπράχθη, πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν.
134. Ἐκ δ' ἔπληξέ μου τὰν θεμερῶπιν αἰδῶ·
σύθην δ' ἀπέδιλος ὄχω πτερωτῷ.
415. Κολχίδος τε γᾶς ἔνοικοι
παρθένοι, μάχας ἄτρεστοι.
866. . . . . ἀλλ' ἀπαμβλυνθήσεται
γνώμην· δυοῖν δὲ θάτερον βουλήσεται.
891. Καὶ μήτε τῶν πλούτῳ διαθρυπτομένων
μήτε τῶν γέννᾳ μεγαλυνομένων.
1030. Πρὸς ταῦτα βούλευ'· ὡς ὅδ' οὐ πεπλασμένος
ὁ κόμπος, ἀλλὰ καὶ λίαν εἰρημένος.
1037. . . . ἄνωγε γάρ σε τὴν αὐθαδίαν
μεθέντ' ἐρευνᾷν τὴν σοφὴν εὐβουλίαν.

Αἰσχύλου Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας

155. Δορυσίνακτος αἰθὴρ ἐπιμαίνεται.
τί πόλις ἄμμι πάσχει; τί γενήσεται;
177. Μέλεσθέ θ' ἱερῶν δημίων,
μελόμενα δ' ἀρήξατε·
φιλοθύτων δέ τι πόλεως ὀργίων
μνήστορες ἔστε μοι.
616. Οὐχ' ὡς ἄθυμον οὐδὲ λήματος κάκῃ,
ἀλλ' οἶδεν ὡς σφε χρὴ τελευτῆσαι μάχῃ.
785. Τέκνοισιν δ' ἀρὰς
ἐφῆκεν, ἐπικότους τροφάς,
αἰαῖ, πικρογλώσσους ἀρᾶς.
911. Σιδαρόπλακτοι μὲν ᾧδ' ἔχουσι,
σιδαρόπλακτοι δὲ τοὺς μένουσι.
962. Δορὶ δ' ἔκανες.
δορὶ δ' ἔθανες.

Αἰσχύλου Πέρσαι.

171. Τοῦδέ μοι γένεσθε, Πέρσαι, γηραλέα πιστώματα.
πάντα γὰρ τὰ κέδν' ἐν ὑμῖν ἐστί μοι βουλεύματα.
353. Ἦρξεν μέν, ὦ δέσποινα, τοῦ παντὸς κακοῦ
φανεὶς ἀλάστωρ ἢ κακὸς δαίμων ποθέν.
Ἀνὴρ γὰρ Ἕλλην ἐξ Ἀθηναίων στρατοῦ.
361. Ὁ δ' εὐθὺς ὡς ἤκουσεν, οὐ ξυνεὶς δόλον
Ἕλληνος ἀνδρὸς, οὐδὲ τῶν θεῶν φθόνον,
πᾶσιν προφωνεῖ τόνδε ναυάρχοις λόγον.
523. Ἔπειτα γῇ τε καὶ φθιτοῖς δωρήματα
ἥξω λαβοῦσα πέλανον ἐξ οἴκων ἐμῶν·
ἐπίσταμαι μὲν ὡς ἐπ' ἐξειργασμένοις,
ἀλλ' ἐς τὸ λοιπὸν εἴτι δὴ λῷον πέλοι
ὑμᾶς δὲ χρὴ 'πὶ τοῖσδε τοῖς πεπραγμένοις
πιστοῖσι πιστὰ ξυμφέρειν βουλεύματα.
550. Ξέρξης μὲν ἦγαγεν, ποποῖ,
Ξέρξης δ' ἀπώλεσεν, τοτοῖ.

Αἰσχύλου Ἀγαμέμνων.

31. Αὐτός τ' ἔγωγε φροίμιον χορεύσομαι·
τὰ δεσποτῶν γὰρ εὖ πεσόντα θήσομαι.
905. Φήμη γε μέν τοι δημόθρους μέγα σθένει.
ὁ δ' ἀφθόνητος γ' οὐκ ἐπίζηλος πέλει.

937. Ὅταν δὲ τεύχῃ Ζεὺς ἀπ' ὄμφακος πικρᾶς
οἶνον, τότ' ἤδη ψῦχος ἐν δόμοις πέλει.
ἀνδρὸς τελείου δῶμ' ἐπιστρωφωμένου.
Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει.
1027. Οὐ μὴν πλέω ῥίψας ἀτιμασθήσομαι.
ἐγὼ δ' ἐποικτείρω γάρ, οὐ θυμώσομαι.
1304. Στγ. Τίς πληγὴν αὖτεῖ καιρίως οὐτασμένος;
ὤμοι μάλ' αὖθις, δευτέραν πεπληγμένος.

Αἰσχύλου Χοηφόροι.

7. . . . . πλόκαμον Ἰνάχῳ θρεπτήριον,
τὸν δεύτερον δὲ τόνδε πενθητήριον.
117. Τοῖς αἰτίοις νῦν, τοῦ φόνου μεμνημένη
τί φεῦ; δίδασκ' ἄπειρον ἐξηγουμένη.
900. Ποῦ δὴ τὰ λοιπὰ Λοξίου μαντεύματα
τὰ πυθόχρηστα, πιστὰ δ' εὐορκώματα;

Αἰσχύλου Εὐμενίδες.

198. Ἄναξ Ἄπολλον, ἀντάκουσον ἐν μέρει.
αὐτὸς σὲ τούτων οὐ μεταίτιος πέλει.
461. Κρύψασα, λουτρὼν
ἐξεμαρτύρει φόνον.
Κἀγὼ κατελθών,
τὸν πρὸ τοῦ φεύγων χρόνον.
485. Ὑμεῖς δὲ μαρτύρια
τε καὶ τεκμήρια
καλεῖσθ' ἁρωγὰ τῆς δίκης ὁρκώματα.
κρίνασα δ' ἀστῶν τῶν ἐμῶν τὰ βέλτατα.
577. Ἱκέτης δ' ἀνὴρ καὶ δόμων ἐφέστιος
ἐμῶν· φόνου δὲ τοῦδ' ἐγὼ καθάρσιος.
791. Ἰώ μεγάλαι τοι κόραι δυστυχεῖς
Νυκτὸς ἀτιμοπενθεῖς·

Αἰσχύλου Ἱκέτιδες.

49. Οὔτ' ἐπιλεξαμένα,
νῦν ἐν ποιονόμοις
ματρὸς ἀρχαίας τόποις
τῶν πρόσθε πόνων μνασαμένα.
446. Καὶ γλῶσσα τοξεύσασα μὴ τὰ καίρια,
γένοιτο μύθου μῦθος ἂν θελκτήριος,
ἀλγεινὰ θυμοῦ κάρτα κινητήρια.
Ὅπως δ' ἅμαιμον αἷμα μὴ γενήσεται,
δεῖ κάρτα θύειν, καὶ πεσεῖν χρηστήρια.
502. Καὶ ξυμβόλοισιν οὐ πολυστομεῖν χρεὼν
ναύτην ἄγοντας τόνδ' ἐφέστιον θεῶν.
946. Ταῦτ' οὐ πίναξίν ἐστιν ἐγγεγραμμένα
οὐθ' ἐν πτυχαῖς βίβλων κατεσφραγισμένα.

Σοφοκλέους Αἴας.

62. Τοὺς ζῶντας αὖ δεσμοῖσι συνδήσας βοῶν
ποίμνας τε πάσας ἐς δόμους κομίζεται,
ὡς ἄνδρας, οὐχ ὡς εὔκερων ἄγραν ἔχων·
Καὶ νῦν κατ' οἴκους συνδέτους αἰκίζεται.
647. Φύει τ' ἀδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται.
κοὐκ ἔστ' ἄελπτον οὐδέν, ἀλλ' ἀλίσκεται.
807. Ἔγνωκα γὰρ δὴ φωτὸς ἡπατημένη
καὶ τῆς παλαιᾶς χάριτος ἐκβεβλημένη.
1085. Καὶ μὴ δοκῶμεν δρῶντες ἂν ἡδώμεθα
οὐκ ἀντιτίσειν αὖθις ἂν λυπώμεθα.
1248. Εἰ τοὺς δίκῃ νικῶντας ἐξωθήσομεν
καὶ τοὺς ὄπισθεν ἐς τὸ πρόσθεν ἄξομεν.
1297. Ἐφῆκεν ἐλλοῖς ἰχθύσιν διαφθοράν.
Τοιοῦτος ὢν τοιῷδ' ὀνειδίζεις σπορᾶν;

Σοφοκλέους Οἰδίπους Τύραννος.

76. Ὅταν δ' ἵκηται, τηνικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
μὴ δρῶν ἂν εἴην πάνθ' ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός.
110. Ἐν τῇδ' ἔφασκε γῇ. Τὸ δὲ ζητούμενον
ἁλωτόν· ἐκφεύγει δὲ τἀμελούμενον.
370. Ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ' ἐπεὶ
τυφλὸς τά τ' ὦτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ.
422. Ὅταν καταίσθῃ τὸν ὑμέναιον, ὃν δόμοις
ἄνορμον εἰσέπλευσας, εὐπλοίας τυχών,
ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνει κακῶν,
ἃ σ' ἐξισώσει σοί τε καὶ τοῖς σοῖς τέκνοις.
572. Θθούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμὰς
οὐκ ἂν ποτ' εἶπε Λαΐου διαφθοράς.
605. Τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβῃς,
κοινῇ τι βουλεύσοντα, μή μ' ἁπλῇ κτάνῃς.
823. Ἆρ' οὐχὶ πῶς ἁγνὸς; εἴ με χρὴ φυγεῖν,
καί μοι φυγόντι μή 'στι τοὺς ἐμοὺς ἰδεῖν.
1136. Ἐπλησίαζον τῷδε τἀνδρὶ τρεῖς ἔλους
ἐξ ἥρος εἰς ἀρκτροῦρον ἐκμήνους χρόνους.
1150. Οὐκ' ἐννέπων τὸν παῖδ' ὃν οὗτος ἱστορεῖ.
λέγει γὰρ εἰδὼς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.

Σοφοκλέους Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ.

306. Ὄνομα διήκει πάντας, ὥστε κεἰ βραδὺς
ἕρπει, κλύων σου δεῦρ' ἀφίξεται ταχύς.
534. Αὗται γὰρ ἀπόγονοι τεαί;
κοιναί γε πατρὸς ἀδελφεαί.
775. Καίτοι τίς αὕτη τέρψις ἄκοντος φυλεῖν,
ὥσπερ τις εἴ σοι λιπαροῦντι μὲν τυχεῖν
μηδὲν διδοίη μηδ' ἐπαρκέσαι θέλοι,
πλήρη δ' ἔχοντι θυμὸν ὧν χρῄζοις, τότε
δωροῖθ', ὅτ' οὐδὲν ἡ χάρις χάριν φέροι.
897. Οὔκουν τις ὡς τάχιστα προσπόλων μολὼν
πρὸς τούσδε βωμοὺς πάντ' ἀναγκάσει λεών,
1273. Οὐδ' ἀνταμείβει μ' οὐδέν; ἀλλ' ἀτιμάσας
πέμψεις ἄναυδος, οὐδ' ἃ μηνίεις φράσας;
1581. Ἃ δ' ἦν τὰ πραχθέντ' οὔθ' ὁ μῦθος ἐν βραχεῖ
φράσαι πάρεστιν οὔτε τἄργ' ὅσ' ἦν ἐκεῖ.

Σοφοκλέους Ἀντιγόνη.

272. . . . . ἦν δ' ὁ μῦθος ὡς ἀνοιστέον
σοὶ τοὔργον εἴη τοῦτο κοὐχὶ κρυπτέον.
556. Ἀλγοῦσα μὲν δὴ κεἰ γέλωτ' ἔν σοι γελῶ.
τί δῆτ' ἂν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῖμ' ἐγώ;
766. Ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
νοῦς δ' ἐστὶ τηλικοῦτος ἀλγήσας βαρύς.
873. Κράτος δ' ἔτῳ κράτος μέλει
παραβατὸν οὐδαμῇ πέλει.
1188. . . . . ὑπτία δὲ κλίνομαι
δείσασα πρὸς δμωαῖσι κἀποπλήσσομαι.

Σοφοκλέους Φιλοκτήτης.

9. Παρῆν ἐκήλοις προσθιγεῖν ἀλλ' ἀγρίαις
κατεῖχ' ἀεὶ πᾶν στρατόπεδον δυσφημίαις.
94. . . . . Βούλομαι δ', ἄναξ, καλῶς
δρῶν ἐξαμαρτεῖν μᾶλλον ἢ νικᾷν κακῶς.
121. Ἦ μνημονεύεις οὖν ἃ σοι παρῆνεσα;
σαφ' ἴσθ', ἐπείπερ εἰσάπαξ συνῆνεσα.
176. Ὦ παλάμαι θνητῶν,
ὦ δύστανα γένη βροτῶν,
οἷς μὴ μέτριος αἰών.
1352. Ἀλλ' εἰκάθω δῆτ'; εἶτα πῶς ὁ δύσμορος
ἐς φῶς τάδ' ἔρξας εἶμι τῷ προσήγορος;

Σοφοκλέους Τραχίνιαι.

232. Ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, πρῶθ' ἃ πρῶτα βούλομαι
δίδαξον, εἰ ζῶνθ' Ἡρακλῆ προσδέξομαι.
492. . . . . ἀλλ' εἴσω στέγης
χωρῶμεν, ὡς λόγων τ' ἐπιστολὰς φέρῃς.
582. Κακὰς δὲ τόλμας μητ' ἐπισταίμην ἐγὼ
μήτ' ἐκμάθοιμι, τάς τε τολμώσας στυγῶ.
764. Κόσμῳ τε χαίρων καὶ στολῇ, κατηύχετο·
ὅπως δὲ σεμνῶν ὀργίων ἐδέετο·
907. Ἄλλῃ δὲ κἄλλῃ δωμάτων στρωφωμένη,
εἴ του φίλων βλέψειεν οἰκετῶν δέμας,
ἔκλαιεν ἡ δύστηνος εἰσορωμένη,
αὐτὴ τὸν αὐτῆς δαίμον' ἀγκαλουμένη.
1265. Τούτων θέμενοι συγγνωμοσύνην,
μεγάλην δὲ θεοῖς ἀγνωμοσύνην.

Εὐριπίδου Ἑκάβη.

29. Πολλοῖς διαύλοις κυμάτων φορούμενος,
ἄκλαυστος, ἄταφος, νῦν δ' ὑπὲρ μητρὸς φίλης
Ἑκάβης ἀίσσω, σῶμ' ἐρημώσας ἐμόν,
τριταῖον ἤδη φέγγος αἰωρούμενος.
289. Γυναῖκας, ἃς τὸ πρῶτον οὐκ ἐκτείνατε
βωμῶν ἀποσπάσαντες ἀλλ' ᾠκτείρατε.
326. Τόλμα τάδ'· ἡμεῖς δ', εἰ κακῶς νομίζομεν
τιμᾷν τὸν ἐσθλόν, ἀμαθίαν ὀφλήσομεν.
825. Κόπριν προβάλλειν· ἀλλ' ὅμως εἰρήσεται.
πρὸς σοῖσι πλευροῖς παῖς ἐμὴ κοιμίζεται.
1063. Τάλαιναι κόραι, τάλαιναι, Φρυγῶν·
ὦ κατάρατοι,
ποῖ καί με φυγᾷ πτώσσουσι μυχῶν;
1155. Ἄλλαι δὲ κάμακα Θρῃκίαν θεώμεναι
γυμνὸν μ' ἔθηκαν διπτύχου στολίσματος.
ὅσαι δὲ τοκάδες ἦσαν ἐκπαγλούμεναι.

Εὐριπίδου Ὀρέστης.

27. . . . . ἐῶ τοῦτ' ἀσαφὲς ἐν κοινῷ σκοπεῖν.
Φοίβου δ' ἀδικίαν μὲν τί δεῖ κατηγορεῖν.
216. Ἀμνημονῶ γάρ, τῶν πρὶν ἀπολειφθεὶς φρενῶν.
ὦ φιλτάθ', ὡς μ' ἠὔφρανας εἰς ὕπνον πεσών.
307. Οὐκ ἔστι· σὺν σοι καὶ θανεῖν αἱρήσομαι
καὶ ζῆν· ἔχει γὰρ ταὐτόν· ἢν σὺ κατθάνῃς,
γυνή τί δράσω; πῶς μόνη σωθήσομαι;
567. Ἄνδρας φονεύειν καταφυγὰς ποιούμεναι
ἐς τέκνα, μαστοῖς τὸν ἔλεον θηρώμεναι.
609. Μᾶλλόν μ' ἀνάξεις ἐπὶ σὸν ἐξελθεῖν φόνον.
καλὸν πάρεργον δ' αὐτὸ θήσομαι πόνων.
846. Ἥκιστα. πρὸς δ' Ἀργεῖον οἴχεται λεών,
ψυχῆς ἀγῶνα τὸν προκείμενον περὶ
δώσων, ἐν ᾧ ζῆν ἢ θανεῖν ὑμᾶς χρεών.
945. Ὃς ἠγόρευε σύγγονόν σέ τε κτανεῖν.
μόλις δ' ἔπεισε μὴ πετρούμενος θανεῖν.
1522. Δοῦλος ὢν φοβεῖ τὸν Ἅδην, ὅς σ' ἀπαλλάξει κακῶν;
πᾶς ἀνήρ, κἂν δοῦλος ᾖ τις, ᾕδεται τὸ φῶς ὁρῶν.

Εὐριπίδου Φοίνισσαι.

216. Καδμείων ἔμολον γᾶν
κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν,
478. Ὥστ' αὐτὸς ἄρχειν αὖθις ἀνὰ μέρος λαβών,
καὶ μὴ δι' ἔχθρας τῷδε καὶ φόνου μολών.
539 Τῷ πλέονι δ' ἀεὶ πολέμιον καθίσταται
τοὔλασσον, ἐχθρᾶς θ' ἡμέρας κατάρχεται.
627. Ὡς ἄτιμος, οἰκτρὰ πάσχων, ἐξελαύνομαι χθονός,
δοῦλος ὤς, ἀλλ' οὐχὶ ταὐτοῦ πατρὸς Οἰδίπου γεγώς.
718. Θάρσει τάχ' αὐτῶν πεδίον ἐμπλήσω φόνου.
θέλοιμ' ἄν. ἀλλὰ τοῦθ' ὁρῶ πολλοῦ πόνου.
1033. Ἰάλεμοι δὲ ματέρων
ἰάλεμοι δὲ παρθένων.
1252 Ἐτεοκλέα δ' αὖ, νῦν πόλεως ὑπερμαχεῖς,
νῦν καλλίνικος γενόμενος σκήπτρων κρατεῖς.
1477. Πόλει δ' ἀγῶνες οἱ μὲν εὐτυχέστατοι
τῇδε ἐξέβησαν, οἱ δὲ δυστυχέστατοι
1567. Δάκρυα γοερὰ φανερὰ πᾶσι τιθεμένα.
τέκεσι μαστόν
ἔφερεν, ἔφερεν ἱκέτις ἱκέταν ἀρομένα.
1748. Πρὸς ἥλικας φάνηθι σάς,
ἅλις ὀδυρμάτων ἐμῶν.
σὺ δ' ἀμφὶ βωμίους λιτάς.
κόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν.

Εὐριπίδου Μήδεια.

242. Πόσις ξυνοικῇ, μὴ βίᾳ φέρων ζυγόν,
ζηλωτὸς αἰών·
εἰ μὴ θανεῖν χρεών.
Ἀνὴρ δ' ὅταν τοῖς ἔνδον ἄχθηται ξυνών,
ἔξω μολών.
407. Γυναῖκες, ἐς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώταται,
κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.
555. . . . σὸν μὲν ἐχθαίρων λέχος,
καινῆς δὲ νύμφης ἱμέρῳ πεπληγμένος.
757. Κἀγὼ πόλιν σὴν ὡς τάχιστ' ἀφίξομαι,
πράξασ' ἃ μέλλω καὶ τυχοῦσ' ἃ βούλομαι.
986. Τοῖον εἰς ἔρκος πεσεῖται,
καὶ μοῖραν θανάτου προσλήψεται δύστανος·
ἄταν δ' οὐχ ὑπεκδραμεῖται.
1182. Ταχὺς βαδιστὴς τερμόνων ἀνθήπτετο.
ἡ δ' ἐξ ἀναύδου καὶ μύσαντος ὄμματος.
δεινὸν στενάξας ἡ τάλαιν' ἠγείρετο·
διπλοῦν γὰρ αὐτῇ πῆμ' ἐπεστρατεύετο.
1218. Χρόνῳ δ' ἀπέσβη καὶ μεθῆχ' ὁ δύσμορος
ψυχήν· κακοῦ γὰρ οὐκέτ' ἦν ὑπέρτερος.
1312. Ποῦ γάρ νιν ἔκτειν', ἐντὸς ἢ 'ξωθὲν δόμων;
πύλας ἀνοίξας σῶν τέκνων ὄψει φόνον.

Εὐριπίδου Ἱππόλυτος.

106. Οὐδεὶς μ' ἀρέσκει νυκτὶ θαυμαστὸς θεῶν.
τιμᾶσιν, ὦ παῖ, δαιμόνων χρῆσθαι χρεών.
354. Γυναῖκες οὐκ ἀνασχέτ', οὐκ ἀνέξομαι
ζῶσ'· ἐχθρὸν ἦμαρ, ἐχθρὸν εἰσορῶ φάος.
Ῥίψω, μεθήσω σῶμ', ἀπαλλαχθήσομαι.
581. Ὁ τῆς φιλίππου παῖς Ἀμαζόνος βοᾷ
Ἱππόλυτος, αὐδῶν δεινὰ
πρόσπολον κακά.
727. . . . . πικροῦ δ' ἔρωτος ἡσσηθήσομαι.
ἀτὰρ κακόν γε χἀτέρῳ γενήσομαι.
917. Τί δὴ τέχνας μὲν μυρίας διδάσκετε,
καὶ πάντα μηχανᾶσθε κἀξευρίσκετε;
1045. Ὡς ἄξιον τόδ' εἶπας· οὐχ οὕτω θανεῖ,
ὥσπερ σὺ σαὐτῷ τόνδε προὔθηκας νόμον.
ταχὺς γὰρ Ἅδης ῥᾷστος ἀνδρὶ δυστυχεῖ·
ἀλλ' ἐκ πατρῴας φυγᾶς ἀλητεύων χθονὸς
ξένην ἐπ' αἶαν λυπρὸν ἀντλήσεις βίον·
μισθὸς γάρ ἐστιν οὗτος ἀνδρὶ δυσσεβεῖ.
1105. Ξύνεσιν δέ τιν' ἐλπίδι κεύθων,
λείπομαι, ἔν τε τύχαις θνατῶν.
καὶ ἐν ἔργμασι λεύσσων.

ἄλλα γὰρ ἄλλοθεν ἀμείβεται.
μετὰ δ' ἵσταται ἀνδράσιν αἰών·
1379. Μιαιφόνων τε συγγόνων.
παλαιῶν προγεννητόρων.

Εὐριπίδου Ἄλκηστις.

302. Δίκαια δ', ὡς φήσεις σύ· τοὺς δε γὰρ φιλεῖς,
οὐχ ἧσσον ἢ 'γὼ παῖδας εἴπερ εὖ φρονεῖς.
424. Παιᾶνα τῷ κάτωθεν ἀσπόνδῳ θεῷ.
πᾶσιν δὲ Θεσσαλοῖσιν, ὧν ἐγὼ κρατῶ.
549. . . . . οὐ πρέπει θοινωμένους
κλύειν στεναγμῶν οὐδὲ λυπεῖσθαι ξένους.
631. Κόσμον δὲ τὸν σὸν οὔποθ' ἥδ' ἐνδύσεται.
οὐ γάρ τι τῶν σῶν ἐνδεής ταφήσεται.
782. Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται,
κοὐκ ἔστι θνητῶν ὅστις ἐξεπίσταται
τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται·
τὸ τῆς τύχης γὰρ ἀφανὲς οἵ προβήσεται.

Εὐριπίδου Ἀνδρομάχη·

64. Ὦ φιλτάτη σύνδουλε, σύνδουλος γὰρ εἶ
τῇ πρόσθ' ἀνάσσῃ τῇδε νῦν δὲ δυστυχεῖ.
435. Οἴμοι· δόλῳ μ' ὑπῆλθες ἠπατήμεθα·
κήρυσσ' ἅπασιν· οὐ γὰρ ἐξαρνούμεθα.
689. Ἢν δ' ὀξυθυμῇς, σοὶ μὲν ἡ γλωσσαλγία
μείζων, ἐμοὶ δὲ κέρδος ἡ προμηθία.

(*Ἕπεται συνέχεια.*)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

—ooo—

Ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ περὶ Κωνσταντινουπόλεως γράφων ἀναγκάζομαι ν' ἀρχίσω ἀπὸ πραγμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. Δύο καὶ ἐπέκεινα μῆνας βασανισθεὶς ὡς ἐν γεέννῃ πυρὸς μετὰ τῶν ἄλλων συμπολιτῶν ὑπὸ φρικτῆς ἀγωνίας ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων τοῦ Ναυπλίου σπαραγμῶν, μετέβην ἐνταῦθα χάριν μὲν ἰδίων ὑποθέσεων, ἀλλ' ἐπιζητῶν ἐν ταυτῷ καὶ ἀνακούφισίν τινα τῆς τοσαύτης ὀδύνης. Μόλις ὅμως ἐπάτησα τὴν δυσώδη ἀκτὴν τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἀπαισία φωνὴ διαλαλοῦσα τὴν ἀπαισιωτέραν λέξιν *γκιαοὺρ* προσέβαλε τὴν ἀκοήν μου. Στρέψας δὲ μετὰ σπουδῆς τὴν κεφαλὴν εἶδον Τοῦρκον πωλητὴν ἀνὰ χεῖρας ἔχοντα χαρτίνας εἰκόνας καὶ ἐπαναλαμβάνοντα μεγαλοφώνως τὰ ἑξῆς·

« *Οὔτς γκιαοὺρ μπὲς κρουσὰ σατίορ.λαρ* » (*), ἐξ ὧν μόνην τὴν δευτέραν λέξιν ἐνόησα, διότι καὶ σήμερον ἔτι, μετὰ τοσαῦτα *χάτια* καὶ τόσας συνθήκας, δι' αὐτῆς φιλοδωροῦνται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, μηδ' αὐτῶν τῶν ἐνθερμοτέρων προστατῶν τῆς Τουρκίας ἐξαιρουμένων. Παρατηρήσας δὲ καὶ τὰς εἰκόνας, εἶδον εἰς μίαν τούτων παριστανομένους ὁλοσωμάτους, καί τοι ἀνομοίους πρὸς τὰ πρωτότυπα, τοὺς τρεῖς ἐν Κύθνῳ πεσόντας Λεουτσάκον, Σκαρβέλην καὶ Μωραϊτίνην. Βαβαὶ τῆς κακοδαιμονίας! εἶπον κατ' ἐμαυτὸν δακρύσας· οἱ τρεῖς αὐτοὶ γενναῖοι, οἵτινες μαχόμενοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν πατρίδα καὶ ἑαυτοὺς θὰ ἐδόξαζον, ὡς ἄπιστοι ἐφονεύθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὡς ἄπιστοι πωλοῦνται εἰς τὴν Τουρκίαν!

Καὶ περίλυπος ἔφυγον τὸν τοῦρκον πωλητὴν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν φέρουσαν εἰς Σταυροδρόμιον. Φαίνεται ὅμως ὅτι φθονερὸς δαίμων ἔχαιρε καταδιώκων με καὶ ἀναξαίνων τὴν πληγήν μου, διότι καθόσον ἀνέβαινον ἔβλεπον ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ἀνηρτημένας τὰς εἰκόνας τῶν ἀνταρτῶν, καὶ ἀνεγίνωσκον ὕμνους καὶ δοξολογίας ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ περὶ αὐτῶν ἤκουον συνομιλοῦντας μετὰ ζωηρότητος τοὺς ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας. Ὅτε δὲ τὸ ἑσπέρας καὶ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην καὶ τὰς μετὰ ταῦτα ἡμέρας ἐπεσκέφθην τὴν νεοσύστατον Ἑλληνικὴν Λέσχην καὶ φίλων οἰκίας καὶ ὁμογενῶν ἐμπορεῖα, ἠπόρησα διὰ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς πάντες ἠρώτων περὶ Ἑλλάδος· ἠπόρησα δὲ διότι τοσαύτην καὶ τοιαύτην μέριμναν περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς οὐδέποτε εἶδον ἐνταῦθα κατὰ τὰς τρεῖς προηγουμένας διατριβάς μου. Καὶ σημειωτέον ὅτι τὴν μέριμναν ταύτην δὲν ἔχουσι μόνοι οἱ Ἕλληνες πολῖται, ἀλλ' ἐν γένει οἱ ὁμογενεῖς· φίλος δέ τις ἐβεβαίου ὅτι καὶ Ἀρμένιοι περιπαθῶς ἠρεύνων περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων διαρκούσης τῆς ἀνταρσίας. Ἀλλὰ, καὶ τοῦτο εἶναι ἄξιον σημειώσεως, πλὴν δύο ὁμολογούντων μὲν παρεκτροπάς τινας τῆς ἐξουσίας, μετριοπαθῶς δὲ ἐπικρινόντων αὐτὴν, πάντες οἱ λοιποὶ, καὶ νέοι καὶ γέροντες καὶ γυναῖκες καὶ παιδία, πνέουσι μένεα κατὰ τῆς ἐν Ἀθήναις κυβερνήσεως· πάντες ἔχουσιν ἀκλόνητον πεποίθησιν ὅτι αὐτὴ ὠθεῖ τὸ ἔθνος κατὰ κρημνῶν καὶ ἀναχαιτίζει τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, καὶ πάντες ἀσπάζονται τὰ τῶν ἀνταρτῶν. Τὸ κατ' ἐμὲ, οὐ μόνον μάρτυρα ὑπάρξαντα πολλῶν μεταβολῶν καὶ περισπασμῶν πολιτικῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ μέτοχον γενόμενον δριμυτάτων ἀντιπολιτεύσεων, σπανίως εἶδον πυρετὸν τοσοῦτον ἀκάθεκτον ὡς τὸν εἰσβαλόντα ἐπὶ τῶν ναυπλιακῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Πολλάκις ἐν Ἀθήναις οἱ εἰλικρινῶς μὲν ἀλλ' ἐπὶ τὸ νεανικώτερον ἐπιζητοῦντες τὴν διόρθωσιν τῶν δημοσίων, μόνην θεραπείαν προτείνουσι τὴν τῶν καθεστώτων ἀνατροπὴν, καὶ δικαιολογοῦντες τὸ παράτολμον τοῦ ἐπιχειρήματος ἐπικαλοῦνται ξένα παραδείγματα ἵν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἐκ τοῦ χάους προκύπτει ἡ τάξις καὶ ὁ ῥυθμός. Τοιαύτην παράβολον δόξαν εὗρον καὶ ἐνταῦθα ἔχοντάς τινας οὐχὶ νεανίας ἀλλ' ἄνδρας συνετοὺς καὶ φίλους τῆς πατρίδος.

Καὶ ὑπερβολικὸς μὲν ὁ ζῆλος, ἡ ὑπερβολὴ ὅμως δὲν ἀποδεικνύει πάθος ἢ φιλαρχίαν ἢ φατριασμὸν, ἀλλ' ἐπιθυμίαν τῆς εὐοδώσεως τῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις κατὰ τῶν ἀποδοκιμαζόντων ἢ ἐπιδοκιμαζόντων τὴν ἐξουσίαν, καὶ αὐτῶν τῶν ὅλως ἀνεξαρτήτων ἀπ' αὐτῆς, ἐξακοντίζεται ἀνεξαιρέτως κατάκρισις ἀγενεστάτη καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους προστρίβουσα ὄνειδος, ἡ κατάκρισις λέγω ὅτι πάντες ἀποβλέπουσιν εἰς ἴδια τέλη· εἰς τὴν ξένην ὅμως ἐνδέχεται μὲν νὰ ᾖναι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη τῶν ὁμογενῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἰδιοτελής· διότι τίς κἂν ἐφαντάσθη νὰ ἐπιδιώξῃ τοὺς γλίσχρους μισθοὺς ἢ τὰς ἐξευτελισθείσας θέσεις τῆς ἡμετέρας Ἑλλάδος; Ἀμιγὴς ἄρα ὁ ἑλληνισμὸς, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ οὐδέποτε μετὰ τὸ 1821 ἔτος κατεβλήθη τοσαύτη φροντὶς ἐνταῦθα ὑπὲρ τῆς διαδόσεως καὶ ἐνισχύσεως αὐτοῦ ὅσον σήμερον. Πρὸς τοῖς σχολείοις, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἐδιπλασιάσθη ἐπ' ἐσχάτων, συνεστήθησαν καὶ *Σύλλογοι* οἷον ὁ *φιλολογικὸς* καὶ ὁ *ἰατρικὸς*, σκοπὸν ἔχοντες τὴν πρόοδον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐπιστήμης δι' ἐγγράφου καὶ προφορικῆς συζητήσεως, καὶ *Ἐκπαιδευτικὸν Φροντιστήριον* τὴν αὐτὴν ἐντολὴν ἔχον τῆς ἡμετέρας Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, καὶ ἀξιόλογος *Λέσχη Ἑλληνικὴ τὸ Βυζάντιον*, ἐν ᾗ εὑρίσκεις μέγαν ἀριθμὸν ἑλληνικῶν, ἀγγλικῶν, γαλλικῶν, ἰταλικῶν ἐφημερίδων, περιοδικῶν συγγραμμάτων καὶ βιβλίων. Τὸ πάντων δὲ οὐσιωδέστατον, τὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο καρποφόρον, εἶναι ἡ ἅμιλλα μεθ' ἧς συνίστανται πανταχοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρθεναγωγεῖα. Πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ γυναικείου φύλου ἐθεωρεῖτο ἐν γένει τρόπος διαφθορᾶς· γυνὴ γινώσκουσα τὸ γράφειν εἶχεν ἀνὰ χεῖρας τὴν δύναμιν τοῦ ἐπιστέλλειν *ῥαβασάκια* πρὸς ἐραστὴν, ὡς ἂν μὴ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ εὐγλωττότεροι καὶ ἀσφαλέστεροι διερμηνεῖς τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας.

« Si je vous ai su mettre au rang de mes amants
» Contentez vous des yeux pour vos seuls truchements, »

ἔλεγε καὶ ὁ Μολιέρος. Οἱ Τοῦρκοι ἀγνοοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ γράφειν, καὶ ὅμως ἐπιτηδειότερον καὶ τῶν γραφόντων τηλεγραφοῦσι πρὸς ἀλλήλους τὰ ἀμοιβαῖα αἰσθήματα τανύοντες τὸ δέρμα τοῦ λάρυγγος καὶ κατατρυπῶντες τοὺς μηροὺς καὶ ἀσπαζόμενοι τὰς δεξιὰς αὐτῶν (*). Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία λεπτοῦ ψιχίου τῆς Ἑλλάδος ἤρκεσε νὰ ἐπιφέρῃ θαυμασίαν ἀλλοίωσιν εἴς τε τὰς ἰδέας καὶ τὰς ἕξεις· ὅθεν σήμερον σχολεῖα κορασίων ἱδρύθησαν καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει εὗρον παρθεναγωγεῖα εἰς πάντα σχεδὸν τὰ χωρία. Εἰς τὸ τοῦ Σταυροδρομίου φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ τριακόσια ὀγδοήκοντα κοράσια, ὧν οὐκ ὀλίγα ἀνέρχονται καθ' ἑκάστην ἀσθμαίνοντα ἀπὸ μερῶν μίαν ὥραν μακρὰν κειμένων. Εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦ Μεγάλου Ῥεύματος παρευρέθην δὶς κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς διδασκάλου ἐπιθεώρησιν· εἶδον δὲ χαίρων ὅτι πᾶσαι αἱ μαθήτριαι ἦσαν καθαραὶ καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐξωτερικὴ καθαριότης εἰκονίζει ἐν γένει τὴν καθαριότητα τῆς ψυχῆς, συνεχάρην ἀπὸ καρδίας καὶ τοὺς ἐφόρους καὶ τὴν διδάσκαλον.

Ἀλλ' ὡς πᾶν ἀνθρώπινον θεσμοθέτημα οὕτω καὶ τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔχουσιν ἀνάγκην διατάξεως, ῥυθμοῦ καὶ κανόνος· δὲν ἀρκεῖ ἡ πρὸς τὴν μάθησιν ῥοπὴ καὶ ἡ σύστασις σχολείων, προσαπαιτεῖται καὶ διοίκησις καὶ χειραγωγία. Εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ὅσον ἐλεεινὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ κυβέρνησις κατὰ τοὺς ἀμειλικτοτέρους αὐτῆς ἐχθροὺς, ὑπάρχει τις τά-

Γαλατᾶς.

(*) « Τρεῖς ἄπιστοι πωλοῦνται ἀντὶ πέντε γροσίων. » Τὰ πέντε γρόσια ἰσοδυναμοῦσι σήμερον πρὸς λεπτὰ 75.

(*) Ἰδοὺ τί περὶ τούτου βεβαιοῖ Γάλλος περιηγητὴς τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος, ὁ K. Villamont. « Or s' il advient que quelques Turcs deviennent amoureux de quelques Turques, ils cherchent le moyen de les voir en quelque lieu, soit sur la plateforme de leurs maisons, ou bien à leurs jalousies et fenestres; puis les regardant haussent leurs testes et prenant la peau de leur gosier l' estendent fort devant elles, leur denonçant par ce signal qu' ils sont leurs esclaves enchaisnez, pource qu' en toute la Turquie on ne peut d' avantage s' humilier à une personne, sinon en se rendant son esclave enchaisné. Si la Dame les ayant aperceuz faire ce signe se tient debout sans se mouvoir, et baise sa main, le Turc prendra bonne espérance de sa recherche, de sorte que le plustot qu' il lui sera possibile se trouvera en l'eu où elle le puisse voir, et avec son petit malcus qui ne tranche que d' un costé, ou bien avec son cousteau se fera plusieurs taillades et grandes playes sur ses cuisses, pomme ou des jambes, bras et autres lieux de leurs corps, pour par ce moyen donner et faire entendre à celle qu' ils desirent avoir combien ils sont amoureux. C' est la maniere qu' ils observent en faisant l' amour, car le parler leur est estroictement defendu, qui est une coustume fort contraire à celle de nostre France, où par necessité il est besoing de parler, et faire mille gambades à la veue de sa bien-aymee. » Les voyages du seigneur de Villamont, chevalier, etc. Lyon, MDCVII. σελ. 464.

ξις εἰς ἣν πάντα ὑποβάλλονται. Ἡ κυβέρνησις ψηφίζει ποῦ καὶ πόσα νὰ συστηθῶσι σχολεῖα, ἡ κυβέρνησις προνοεῖ περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν, ἡ κυβέρνησις ὀνομάζει διδασκάλους καὶ ἡ κυβέρνησις διορίζει τί νὰ διδάσκωσιν. Ἐνταῦθα ὅμως ποία ἡ ἀρχὴ ἡ φροντίζουσα περὶ τούτων; Τὸ Πατριαρχεῖον, καταγινόμενον πῶς ν' ἀντικρούσῃ τὰς κατὰ τῆς θρησκείας ἀνενδότους τῆς Δύσεως ἐπιβουλὰς καὶ κυμαινόμενον δυστυχῶς, μετά τινος μάλιστα σφοδρότητος, μεταξὺ ἀπηρχαιωμένων ἕξεων καὶ νέας τινος κανονικωτέρας τάξεως, ὀλίγον μεριμνᾷ περὶ σχολείων· ἐπειδὴ δὲ πόροι τακτικοὶ δὲν ὑπάρχουσιν, ἡ διατήρησις αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνης τῆς προαιρέσεως ὀλίγων τινῶν. Οἱ προϊόντες, εἰς παλαίστραν παθῶν μεταβάλλοντες τὰ σχολεῖα, ἐρίζουσι συνήθως μεταξὺ αὐτῶν περὶ ὄνου σκιᾶς, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔρις ἀποβαίνει ἐνίοτε φοβερά, ἀποβάλλεται ὁ εὐπαίδευτος διδάσκαλος καὶ ἡ ἀντικαθίσταται δι' ἀπαιδεύτου ἢ καταδικάζεται εἰς σιγὴν τὸ διδασκαλικὸν βῆμα. Οἱ διδάσκαλοι διατελοῦντες ἀνεξέλεγκτοι διδάσκουσιν ὅ,τι θέλουσιν. Εἰς τὴν νῆσον Ἀντιγόνου, παραδείγματος χάριν, νῆσον τερπνὴν μὲν ἀλλὰ πτωχὴν, κατοικουμένην ὑπὸ ἑξήκοντα περίπου οἰκογενειῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ εἶναι ἢ κωπηλᾶται ἢ ἁλιεῖς, εἶδον κατανυγεὶς τὴν καρδίαν σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικὸν εἰς ὃ φοιτῶσι περὶ τὰ ἑξήκοντα παιδία· ἀνέγνων δὲ ἐν αὐτῷ τὰ κατωτέρω ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ ἐπιγράμματα, ἅτινα ἀντιγράφω ἀπαραλλάκτως.

« *Ἐκτρέφετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ ἀδιστάκτως.* »

Μετάφρασις.

« **Vous de nourrir les vous ames dans education et la admonition** ».

« *Δράξετε τοὺς καρποὺς τῆς παιδείας παραβλέποντες τὰς πικρὰς ῥίζας αὐτῆς.* »

Μετάφρασις.

« **Vous saisir les produits de l'instruction vous passer par dessus de les ils amers.** »

Τρανωτάτη ἀπόδειξις ὅτι οἱ μὲν ταπεινοὶ ἁλιεῖς καὶ κωπηλᾶται, κατανοήσαντες τὴν ἐκ τῆς παιδείας ὠφέλειαν, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ συστήσωσιν ἐκ τοῦ ὑστερήματος σχολεῖον, οὐδεμία δὲ ἀρχὴ ἐφρόντισέ ποτε νὰ ἐξετάσῃ τίς διδάσκει ἢ τί διδάσκονται τὰ ταλαίπωρα αὐτῶν τέκνα!

Ἰδοὺ διατί φοβοῦμαι, καὶ εἴθε οἱ φόβοι μου ν' ἀποβῶσι μάταιοι! μήπως οἱ δύο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀφθαλμοί, αἱ δύο ἀνθηραὶ καὶ ψυχαγωγοὶ ὀάσεις, τὰ δύο ἀναψυκτήρια τῶν σπανίων ψυχῶν ὅσας δὲν ἀπεσκλήρυνεν ἡ ὕλη, μήπως λέγω τὰ δύο γυμνάσια τῆς Χάλκης, περιέλθωσιν εἰς παραλυσίαν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ἢ τὸν θάνατον τῶν διευθυνόντων αὐτά.

Τὴν νῆσον Χάλκην ἐδημιούργησε, φαίνεται, ἡ φύσις πρὸς βίον θεωρητικὸν καὶ ἐπιτήδειον εἰς μελέτην γενναίων σχεδίων· τὸ θέρος τοῦ 1820 ἔτους, μειράκιον ἔτι ὄν, παρευρέθην μετὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς εἰς ὁμήγυριν ἑταιριστῶν συγκροτηθεῖσαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος, καθ' ἣν συνεζητήθησαν τὰ περὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Καὶ ἐπειδὴ ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη τῆς ἐξαναστάσεως ἐντὸς τῆς πρωτευούσης, οἱ ἔχοντες οἰκογενείας ἡτοιμάζοντο νὰ ἀνορύξωσιν ὑπόγεια ὅπως κρύψωσιν αὐτὰς ἐπὶ *δύο* ἢ *τρεῖς* ἡμέρας, τοσαύτην εἶχον τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ κινήματος. Τὴν ὁμήγυριν διεδέχθη συμπόσιον ἀγάπης καὶ ἐλπίδος, καθ' ὃ πολλαὶ ἐγένοντο προπόσεις *ὑπὲρ ἐλευθερίας*, καὶ πλεῖστα ἐψάλησαν ᾄσματα τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ Κανέλλου. Ἀλλὰ καὶ δερβίσης ἐλθὼν παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἔπαιζε *νέϊ*, καὶ τὸ « *Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων* » διεσάλπισε φωνῇ γεγωνυίᾳ. Ἦτο ἄρά γε ὁ δερβίσης μετημφιεσμένος ἑταιριστὴς ἢ Τοῦρκος ἀγνοῶν τί ἔλεγε; Πιθανὸν καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον. Πολλάκις πρὸ τοῦ 1821 ἔτους οἱ Ἕλληνες ἀπόστολοι μετεμορφοῦντο χάριν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, ὁ δὲ Βάϋρον βεβαιοῖ ὅτι ἐρωτήσαντός ποτε πρὸ τοῦ ἀγῶνος καθῆ τινος ἄλλον Τοῦρκον τί ἔψαλλεν εὐθυμῶν ὁ στρατηγὸς Ἀνδρέας Λόντος, ὁ ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίθη ὅτι, « *μεθυσθεὶς ἔψαλλεν ὕμνους εἰς τὴν νέαν Παναγίαν τῶν Ῥωμαίων, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσιν Ἐλευθερίαν* ». Ἀλλὰ καὶ σήμερον οἱ Ὀθωμανοὶ καί τοι ἔχοντες καὶ ἀτμόπλοια καὶ *γάζ* καὶ σιδηροδρόμους, δὲν φαίνονται προοδεύοντες μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος καὶ περὶ τὴν εὐφυΐαν. Ἑνῷ τινα τῶν ἡμερῶν ἐκαθήμην εἰς τὸ ἐν Γαλατᾷ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κ. Σ. Ἀνδρεάδου, ἐλθών τις ἐξ αὐτῶν ἐζήτησε ν' ἀγοράσῃ *μπασμάδες* (τσίτια), τοιούτους ὑπολαβὼν τὰ κεχρωματισμένα ἐξώφυλλα τῶν βιβλίων.

Ἄλλοτε δὲ μεταβαίνων εἰς τὰς νήσους ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου *ἡ νῆσος Ἀντιγόνου*, ἀκούω Ὀθωμανοὺς παραγγέλλοντας πρὸς κιθαριστὰς νὰ ψάλωσι τὸν περιώνυμον ἐμβατήριον τοῦ Κοκκινάκη « Ὦ λιγερὸν καὶ κορτερὸν σπαθί μου ». Ἀναβλέπων τότε πρὸς τὰ φίλτατα χρώματα τῆς κυανολεύκου σημαίας τῆς ὑπερηφάνως κυματιζομένης, χάρις εἰς τὴν ἀπαραμείωτον φιλοπατρίαν τοῦ Κ. Ν. Νομικοῦ, εἰς τὸν ἱστὸν τοῦ πλοίου, ἀνέρχομαι διὰ τῶν πτερῶν τῆς φαντασίας εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἐκείνην ἐποχὴν, καὶ ἀκούω ἐπαναλαμβανομένας ὑπὸ τοῦ τερψιθύμου φλοίσβου τῆς Προποντίδος τὰς ἱερὰς ψαλμῳδίας τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Τὴν Χάλκην κατὰ πολλὰ παρομοιάζω πρὸς τὸν Ἄθωνα, ὅπως περιέγραψεν αὐτὸν χαριέντως Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς. « Τά τε γὰρ ἄλλα τὸ ὄρος θαυμάζεσθαι ἄξιον εἶναι δοκεῖ μοι, ὅτι τε πρὸς ἀέρα κέκραται πάνυ τε εὐφυῶς καὶ ὅτι πολλῇ τινι καὶ παντοδαπῇ τῇ χλόῃ κοσμεῖται, καὶ σφόδρα φιλοτίμως ἐκ τοῦ ῥάστου τῶν ἐντυγχανόντων τὴν αἴσθησιν δεξιοῦται, καὶ πολλὴν εὐθὺς προβάλλεται τὴν τῆς τέρψεως ἡδονήν· καὶ ῥεῖ πανταχόθεν ὥσπερ ἐκ θησαυρῶν τό τε εὔπνουν τῆς ὀδμῆς καὶ τὸ τοῦ ἄνθους εὔχρουν· καὶ καθαραῖς τὸ πλεῖστον ὁμιλεῖ ταῖς ἡλίου ἀκτῖσι· δένδρεσί τι πολυειδέσι κομᾷ. . . . Καὶ τέρψεώς τις πέπλος ἐντεῦθεν ὑφαίνεται ξένος ἐκεῖ συμμιγής, οὐκ ἦρος ὥρᾳ μόνῃ, ἀλλ' ἐν ἅπαντι καιρῷ καὶ χρόνῳ, ὁμοζυγοῦντος ἀεὶ τοῦ τῶν τεσσάρων ὡρῶν κύκλου πρὸς ὁμοίαν τὴν χάριν καὶ ἡδονὴν τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθητηρίων· καὶ μάλισθ' ὅτε ἐκ μέσου τοῦ ἄλσους καὶ τῶν φυτῶν ἐκείνων ὄρθριος ἡ τῆς ἀηδόνος ἠχήσασα μουσικὴ συνᾴδει τοῖς ἐκεῖ μονάζουσιν εἰπεῖν καὶ συνυμνεῖ τὸν Κύριον . . ὅτι καὶ πολλὴν πρὸς ἡσυχίαν παρέχει τὴν εὐφυΐαν τοῖς τὴν οὐράνιον ἐν γῇ μετιέναι ἐθέλουσι πολιτείαν . . . Καὶ ἁπλῶς πανταχόθεν ἐκεῖ τὰ τῆς ἀρετῆς συγκροτεῖται γνωρίσματα πρός τε τῆς φύσεως πρός τε τῆς τῶν οἰκούντων ἀσκήσεως. Οὐ γυναίων ὅλως ἐκεῖ ξυναυλία, καὶ ἀκόλαστον ὄμμα, καὶ χλιδῶσα κομμωτική, καὶ ὅσα τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην εἰς ἐγκαινίων τινὰ συνάγει πανήγυριν καὶ μακροῦ κυκεῶνος καὶ κλύδωνος τὸν βίον ἐμπίπλησιν . . . Οὐδὲ δουλεία καὶ αὐθεντία μερίζει τὸν βίον ἐκεῖ· ἀλλ' ἰσηγορία, καὶ μετριότης φρονήματος, καὶ ἤθους σεμνότης, καὶ δικαιοσύνης εὐγένεια σκηνοβατεῖ καὶ περιχορεύει τὸν χῶρον ἐκεῖνον, καὶ ὅσα τὴν ἔνθεον ἐν γῇ δημιουργεῖ πολιτείαν, καὶ τὴν ὄντως ἐν ψυχῇ φιλοσοφίαν ἐργάζεται. Οὐ πλοῦτος ἐκεῖ καὶ δαπάνη χρημάτων καὶ βλακεύουσα θρύψις ἐμπολιτεύεται· ἀλλ' ἅπαν ἐςὶν ἀληθῶς σεμνόν τε καὶ ἐλευθέριον ἦθος, καὶ εἰς τὰ τῆς ἀρετῆς ἀνάκτορα σπεῦδον, κλ. » (α).

Τὰς φυσικὰς τῆς Χάλκης καλλονὰς ἐκλαμπρύνουσιν ἡ θεολογικὴ καὶ ἑλληνεμπορικὴ σχολή, ἡ μὲν πρώτη ἱδρυθεῖσα πρὸ 17 ἐτῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ δὲ ἄλλη πρὸ 30 καὶ ἐπέκεινα ἐν τῷ τῆς Παναγίας, ὅπου κεῖνται καὶ τοῦ μακαρίου πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως τὰ λείψανα. Εἰ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ διακοπαὶ ἐπῆλθον τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ ἀτελῆ ἐγένοντο ἐνίοτε ἀτελέστερα, οὐχ ἧττον ὅμως πολὺς καὶ γενναῖος ἐβλάστησε καρπὸς, καὶ τὴν ἐκκλησίαν εὐεργετήσας καὶ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἀναπτερώσας καὶ κρατύνας. Εἰ δὲ ἀμφίβολον ὅτι τὸ πάλαι « οἱ τὸν χαλκὸν ὀρύττοντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὀξυδερκέστατοι ἐγίνοντο » (β), ἀναμφίβολον ὅμως σήμερον ὅτι αἱ ἐν αὐτῇ σχολαὶ διανοίγουσι τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμούς.

(α). Ῥωμ. ἱστορ. Βιβλ. ΙΔ'. Κεφ. Ζ'.

(β) Ἀριστ. περὶ θαυμ. ἀκουσμάτων.

Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι διδάσκονται ὑπὸ πολλῶν διδασκάλων εἰς ἑξήκοντα οἰκοτρόφους ἡ ἑλληνικὴ, ἡ θεολογία, ἡ φιλοσοφία, ἡ ῥητορική, ἡ πολιτικὴ ἱστορία, ἡ πειραματικὴ φυσική, ἡ μαθηματικὴ καὶ φυσικὴ γεωγραφία, ἡ χρονολογία, σειρὰ μαθηματικῶν καὶ ἐκκλησιαστικὴ μουσική, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τέσσαρες ξέναι γλῶσσαι, ἡ λατινική, ἡ σλαβωνική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ τουρκική· ἐν δὲ τῇ Παναγίᾳ παραδίδονται εἰς 140 οἰκοτρόφους ὑπὸ 11 διδασκάλων ἡ ἑλληνική, τὰ ἱερὰ μαθήματα. ἡ ῥητορική, ἡ φιλοσοφία, ἡ στοιχειώδης μαθηματικὴ ἡ πειραματικὴ φυσική, ἡ ἱστορία, ἡ γεωγραφία, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ τουρκική, ἡ γαλλική, ἡ ἰταλικὴ καὶ ἡ ἀγγλική.

Ἑκάστη τῶν σχολῶν τούτων ἔχει καὶ βιβλιοθήκην εὐποροῦσαν χειρογράφων, τῶν πάντων σχεδὸν ἐκκλησιαστικῶν. Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι ὠκοδομήθη ἐπίτηδες ἐπιμελείᾳ τοῦ διευθυντοῦ ἀξιόλογον λιθόκτιστον κτίριον διὰ τὰ βιβλία, ὅπου ἀπετέθησαν καὶ τὰ χειρόγραφα, καταγραφέντα ἐν τάξει καὶ μετὰ παρατηρήσεων ὑπὸ τοῦ βιβλιοφύλακος Κ. Κυριακίδου εἰς κατάλογον ἕτοιμον πρὸς δημοσίευσιν. Τὰ δὲ τῆς Παναγίας χειρόγραφα λέγονται πολυτιμότερα, τινὰ δὲ καὶ ἀρχαιότερα ὡς ἀναβαίνοντα μέχρι τῆς Θ'. ἑκατονταετηρίδος. Εἴς τινα τῶν Εὐαγγελίων παριστάνονται διὰ γραφῶν οὐ μόνον οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀντικείμενα περὶ ὧν γίνεται λόγος. Ἐξεικονίζεται φέρ' εἰπεῖν ὁ Ἰησοῦς προστάσσων τὸν Πέτρον νὰ ῥίψῃ τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ Ζακχαῖος ἀναβαίνων εἰς τὴν συκῆν καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἶδον δὲ καὶ Ἀπόστολον μετὰ σημείων μουσικῶν ὅμοιον ἴσως πρὸς τὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀμοργοῦ εὑρισκόμενον, ἢ καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ὑποβιβλιοθηκαρίου τῆς Βοδλειανῆς Κὸξ εὑρεθὲν πρὸ τεσσάρων ἐτῶν χειρόγραφον ἐν Ἱεροσολύμοις.

Καὶ τῆς μὲν θεολογικῆς σχολῆς διευθυντὴς ἀνεδείχθη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ὁ ἐκ Κεφαλληνίας Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως, τὴν δ' ἑλληνεμπορικὴν διευθύνει ὁ ἐκ Κεφαλληνίας ὡσαύτως Ἄνθιμος Μαζαράκης, ἀρχιμανδρίτης πατριαρχικὸς καὶ συγγραφεὺς τοῦ περὶ τῶν ἐνδόξων αὐτῆς ἀνδρῶν γνωστοῦ συγγράμματος.

Ὅτε τὴν 28 Ἰουνίου ἐπεσκέφθην τὸ πρῶτον τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐτελεῖτο ἡ μνήμη τῆς ἱερᾶς μονῆς· τρεῖς ἀρχιερεῖς ἡτοιμάζοντο νὰ ἱερουργήσωσιν, ὁ Ἄρτης Σωφρόνιος, ὁ Ῥασκοπρεσρένης Μελέτιος, ἀμφότεροι ἀρχαῖοι τῆς σχολῆς μαθηταί, καὶ ὁ διευθυντὴς αὐτός. Ἡ ἱερουργία ἐγένετο μετὰ παρατάξεως καὶ πομπῆς. Ὁ Μητροπολίτης Ἄρτης ὡς ἀνώτερος τὸν βαθμὸν ἐνεδύθη ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος, καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διηκόνουν καὶ ἔψαλλον. Προεξῆρχε δὲ τῶν ψαλλόντων ὁ εὐκέλαδος ἐκεῖνος τοῦ *πρὸς τὸν Μάϊον ὕμνου* ποιητὴς καὶ

κινημέναις πραπίδεσσιν ἀνέπλεκε μύστιδα μολπήν,
τὸ πρόσωπον ἔχον φιλομειδὲς καὶ ἱλαρὸν, ἐνῷ ἐγὼ ἱσάμενος παρ' αὐτὸν ἐδάκρυον βλέπων τὴν ἀχλὺν τῶν ὀρθαλμῶν αὐτοῦ, τῶν ὁποίων τὴν στέρησιν πρὸ δεκαπέντε περίπου ἐτῶν ἐθρήνησεν ὡς ἄλλος κύκνος.

« Ἀπὸ θάνατον εἰς θάνατον μεταίρων
ἀγαλλόμενον, Μάϊε, πόδα,
Μὲ χαρὰν χρυσαλλίδων εὐπτέρων
ἔτι κάλικας ἔδρεπον ῥόδα.
Πλὴν ψαλλὶς συμφορᾶς θηλάτου
ῥιζηδὸν τὰ πτερά μου τεμοῦσα,
Μοχθηρὰν, ἀντ' εὐκταίου θανάτου
μὲ χαρίζει ζωὴν τιμωροῦσα.
Καὶ λοιπὸν ἡ παρήγορις παύει
δι' ἐμὲ θυμηδίας ἀπάσης,
Καὶ καθάπαξ ὁ βίος μου θραύει
τὰς γλυκείας ἐκείνας ἐκστάσεις.
Ἤδη δὲ ἀνθ' ὡραίου Μαΐου
ἀπεχθῶς μοὶ παρίστασαι μέλας,
Τῶν αὐγῶν μὲ στερεῖς τοῦ ἡλίου
οὔτε πλέον γελᾷς ὡς ἐγέλας » (*).

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν προσκληθεὶς ἀνέβην εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ διδασκάλου, ὅστις εἰ καὶ διευθυντὴς καὶ ἱεράρχης ἐτήρησεν ὅμως μετριοφρόνως τὸν ταπεινὸν αὐτὸν τίτλον. Ὁμολογῶ ὅτι σπανίως ἠσπάσθην δεξιὰν μετὰ τοσούτου σεβασμοῦ μεθ' ὅσου τὴν τοῦ διδασκάλου τὴν ἡμέραν ἐκείνην· τὸ ἦθος σεμνὸς, τὴν ὄψιν πανίλαρος, τὴν γλῶσσαν λιγὺς, τὸν λόγον φειδωλὸς, τὸ βλέμμα μελαγχολικὸς καὶ τοὺς ὤμους κυρτὸς οὐχὶ ὑπὸ τοῦ γήρως ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀγώνων, εἰκονίζει ἄνδρα εὐδοκοῦσαν ἔχοντα τὴν συνείδησιν ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκε κατὰ Χριστὸν, καὶ ὅτι κατὰ Χριστὸν ἐξεπλήρωσε τὸ ἴδιον καθῆκον. Ὅτε δὲ μετά τινας ἡμέρας ἐπανῆλθον ἀνυπόμονος ἵνα ἐντρυφήσω ἐν τῇ γλυκείᾳ αὐτοῦ ὁμιλίᾳ, παρ' ὀλίγον ἡ ἐπαγωγὸς τοῦ διδασκάλου φωνὴ ἐπεβούλευε τὰς ἀσθενεῖς αὐτοῦ δυνάμεις, παρατείνουσα τὴν πολύωρον ἐπίσκεψίν μου καὶ στερῶν τῆς λιτῆς αὐτοῦ τροφῆς τὸν οὐρανοβάμονα γέροντα. Τοὺς τελευταίους ἐνθαῤῥυντικοὺς αὐτοῦ λόγους θὰ φέρω εἰς τὸ στῆθος ὡς ἱερὸν ἐγκόλπιον καὶ μέχρι τοῦ τάφου μου.

Ἀλλοῖος εἶναι ὁ χαρακτὴρ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἑλληνεμπορικῆς Σχολῆς, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθην μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον Τυπάλδον. Προβεβηκὼς καὶ αὐτὸς τὴν ἡλικίαν καὶ κόσμιος τὸ ἦθος καὶ τοὺς τρόπους, ἀκμαῖος ὅμως τὰς δυνάμεις, ἔχει τὸ βλέμμα ζωηρὸν, τὴν γλῶσσαν εὐφραδῆ, τὸν λόγον ἔντονον καὶ ἐλεύθερον· ὁ ἔρως τῆς πατρίδος ἐμφωλεύει βαθὺς εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἔνθερμος μεταδίδεται εἰς τοὺς ὁμιλητάς· εἶναι ἑνὶ λόγῳ ἀληθὴς τύπος Ἑπτανησίου. Διατρίψας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ πρὸ τοῦ 1821 ἔτους καὶ μελετήσας τὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συγκρίνει ἐπισταμένως τὰ πάλαι πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἐξάγει συμπεράσματα λυποῦντα καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος τὴν ἀνυπόμονον φιλοπατρίαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ καταβάλλει συντονωτέρους ἀγῶνας εἰς διαῤῥύθμισιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ γενναίου φρονήματος.

Κατ' ἀξιοσημείωτον οἰκονομίαν ἑκατέρα τῶν σχολῶν τούτων ἔτυχε διδασκάλου ὁποῖος ἥρμοζεν εἰς αὐτήν.

Ἀληθὲς ἄρα μουσῶν ἐνδιαίτημα ἦ, κατὰ τὸν γηραιὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος διδάσκαλον, *Χρυσῆν Χάλκην* δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὴν νῆσον ταύτην, διότι καὶ ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἔχει ἐπ' αὐτῆς σχολεῖον, τὸ ναυτικόν.

Ἐπισκεφθείς ποτε, ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, τὴν μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος ὁ Σουλτὰν Μαχμοὺτ καὶ ἰδὼν τὴν ἐν τῷ νάρθηκι εἰκόνα, ἐν ᾗ παριστάνονται οἱ κολαζόμενοι, ἐξέφρασεν ἀπορίαν ὅτι μεταξὺ τούτων δὲν ἔβλεπε καὶ *παπάδας*. Ἀπεκρίθη δέ τις αὐτῷ ὅτι ὡς βαρύτεροι τῶν ἄλλων διὰ τὰς ἁμαρτίας καταβαίνουσιν εἰς τὰ κάτω καὶ γίνονται ἀφανεῖς. Ὅτε δὲ ἐξακολουθῶν νὰ ἐξετάζῃ μετὰ περιεργείας καὶ τὰς λοιπὰς τῆς εἰκόνος παραστάσεις, ὅπου τιμωροῦνται ἰδιαιτέρως οἱ ὑπερήφανοι, οἱ ἀκόλαστοι, οἱ λαίμαργοι καὶ οἱ τοιοῦτοι, ἔφθασεν εἰς τοὺς ἀποστάτας, « μετ' αὐτῶν λοιπὸν, εἶπε, θὰ τιμωρηθῇ καὶ ὁ Κακομιχάλης, » ἐννοῶν τὸν παρ' ἡμῖν πρώην ἡγεμόνα τῆς Μολδαυΐας Μιχαὴλ Σοῦτσον, τὸν ὁποῖον ὡς ἐπαναστατήσαντα τὸ 1821 ἔτος οὕτω πως παρωνόμασαν οἱ Τοῦρκοι. Ἔδωκε δὲ καὶ ἀριθμόν τινα ὑπερπύρων πρός τινα τῶν ἱερέων ἵνα μνημονεύῃ αὐτοῦ (*).

(*) Ἡλία Τανταλίδου ὕμνος τελευταῖος εἰς τὸν Μάϊον, ποιηθεὶς τῷ 1848 ἔτει.

(*) Ἐπὶ τῆς ἔξω πύλης τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀνέγνων τὸ κατωτέρω πρῶτον ἐπίγραμμα ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κ. Οἰκονόμου ποιηθέν· τὸ δὲ δεύτερον, ποίημα ὡσαύτως τοῦ αὐτοῦ, ἐχαράχθη ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς· τὸ τρίτον ἐπεγράφη ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε μὲν τροφίμου τῆς αὐτῆς σχολῆς νῦν δὲ διακεκριμένου ἐν αὐτῇ καθηγητοῦ Γρηγορίου Γώγου, εἰς τὴν πρὸ τῆς πύλης εἰκόνα Σαμουὴλ τοῦ Κωφοῦ, πρώην ἡγουμένου τῆς μονῆς.

α.

Χαῖρέ μοι ἀνθεμόεσσα Προποντίδος ἄφθιτε κούρη,
Χαλκῖτις νῆσος πᾶσιν ἀειθομένη.
Ἦ καλὴν στεφάνην περὶ κρήδεμν' ἐστεφάνωσαι
τήν δε Μονὴν ἱερὰν τῆς Μεγάλης Τριάδος.
Φώτιος ἦν πρῶτος Πατριάρχης κεῖνος ὁ θεῖος
δείματο, καὶ ἑ Νέην ἐξονόμηνε Σιών.
Ὡς δ' ἐμόγησε χρόνῳ, Πατριάρχης καίνισεν ἄλλος,
καί μιν Ἕσοπτρον ἐὺς κλήϊσε Μητροφάνης.

Ἀλλ', ὡς προεῖπον, πᾶσα αὕτη ἡ πρὸς τὴν παιδείαν ῥοπὴ κινδυνεύει νὰ διαστραφῇ δι' ἔλλειψιν ἀνωτέρας χειραγωγίας. Πλὴν τούτου εἰς τῆς παιδείας τὴν προαγωγὴν δὲν συντελεῖ μόνη ἡ σύστασις σχολείων· καὶ μελέται χειρογράφων καὶ ἔρευναι ἀρχαίων μνημείων καὶ ἐπιγραφῶν καὶ ἀνεύρεσις ἀγαλμάτων καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα συντρέχουσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελειοποίησιν ἀληθοῦς ἐθνικῆς φιλολογίας. Ἡ Κωνσταντινούπολις, καί τοι ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ καὶ πολλαχῶς ἔπειτα, ἕνεκα μάλιστα τῶν πυρκαϊῶν, καταστραφεῖσα, σώζει εἰσέτι τοιαῦτα κειμήλια· δυστυχῶς ὅμως οὔτε τὸ πατριαρχεῖον, οὔτε οἱ πλουτοῦντες τῶν ὁμογενῶν ἐφρόντισάν ποτε νὰ ἐξερευνήσωσι ταῦτα δι' ἐμπείρων ἀνδρῶν ἐπὶ τούτῳ διοριζομένων καὶ μισθουμένων. Ὁ μακαρίτης Χρυσοβέργης, πεπαιδευμένος καὶ φιλόπονος διδάσκαλος, ἐξέδοτο πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους παρατηρήσεις καὶ ὑπομνήματα περὶ ἐπιγραφῶν τινων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ περὶ τῶν γλυφῶν τῆς στήλης τοῦ Μαρκιανοῦ (*). Εἰς τούτου δὲ τοὺς λόγους ἀντανέστησεν ἄλλους ἕτερος διδάσκαλος οὐχὶ ἄγνωστος τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Πανδώρας*, ὁ ἐξ Ἀμοργοῦ Ἐμ. Ἰωαννίδης, διευκρινήσας ἰδίως τὰ τῆς στήλης μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ὀρθότητος. Ἀλλὰ ταῦτα ἰδιωτικῆς πολλάκις δὲ καὶ ἀσθενοῦς ἐνεργείας προϊόντα, σπανίως λάμπουσιν ἐπὶ τὸν φιλολογικὸν ὁρίζοντα τῆς πόλεως τοῦ Κωνσταντίνου.

Ἓν τινι *χανίῳ* παραδείγματος χάριν, κατὰ τὸ Βεφὰ Μεϊδάνι κειμένῳ, σώζεται μνημεῖον τὸ ὁποῖον ἡ παράδοσις λέγει τάφον Κωνσταντίνου τοῦ τελευταίου. Τὸν τάφον τοῦτον ἐπισκέπτεται ὅς τις θέλει, καὶ ἐνίοτε ἱερεὺς Ἕλλην ἔρχεται φέρων λιβανωτὸν, καὶ ἀναγινώσκων τὸν τρισάγιον καθαγιάζει τὴν μνήμην τοῦ ἱερομάρτυρος αὐτοκράτορος.

Εἶναι ἀρά γε ἀληθὴς ἡ παράδοσις; Οἱ σύγχρονοι ἱστορικοὶ, ὁ Δούκας καὶ ὁ Φραντζῆς, βεβαιοῦσι καὶ οἱ δύο ὅτι ἀνευρεθέντος τοῦ σώματος τοῦ Παλαιολόγου προσέταξεν ὁ κατακτητὴς τὴν μὲν κεφαλὴν ἀποκόψαντες νὰ ἀναστηλώσωσιν ἐν τῷ Αὐγουστείῳ ὅπως ἴδωσι πάντες ὅτι ἔπεσεν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ μετ' αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων τὸ κράτος, ἐκεῖνο δὲ νὰ κηδεύσωσι μετὰ βασιλείου πομπῆς. Βέβαιον ἄρα ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἐτάφη ἐν τῇ βασιλευούσῃ. Δὲν ἦτο τάχα δυνατὸν οἱ ἰσχύοντες τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁμογενῶν ν' ἀποκτήσωσι, τιμῶντες οὕτω καὶ ἑαυτοὺς, τὸν τάφον τοῦτον, σήμερον ὅτε οἱ κρατοῦντες ἐγένοντο πολὺ ἀνεκτικώτεροι ἢ ἄλλοτε, καὶ νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐρεύνας, αἵτινες ἤθελον πιθανὸν διαφωτίσει τὴν ἱστορίαν τῆς πολυδακρύτου ἐκείνης ἐποχῆς;

Τὸν τάφον τοῦτον ἐπισκεφθεὶς μετὰ πολλῆς κατανύξεως ἅμα δὲ καὶ ἐπιστασίας, δὲν εὗρον κατὰ πάντα ὁποῖον περιγράφει ὁ Μόρτμαν ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγράμματι τῷ περὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ πιθανώτατον νὰ ἠλλοιώθη ἕνεκα πυρκαϊᾶς. Ὁ Μόρτμαν λέγει τὰ ἑξῆς· « Ὁ τάφος αὐτοῦ ἐκ λίθου ἄνευ ἐπιγραφῆς κεῖται παρὰ τὸ Βεφὰ Μεϊδάνι καὶ τὸ τέμενος Βεφὰ, ἐν τῇ γωνίᾳ οἰκίας κατοικουμένης ὑπὸ ὑποδηματοποιῶν, σκυτοτόμων καὶ ἄλλων χειρωνάκτων, ὑπὸ σκιὰν ἰτέας περικυκλουμένης ὑπὸ κλάδων ἀγρίας ἀμπέλου καὶ ῥοδεῶν. Καὶ νῦν ἔτι ἀνάπτεται καθ' ἑσπέραν ἐπ' αὐτοῦ λύχνος, οὗ τινος τὸ ἔλαιον χορηγεῖ ἡ κυβέρνησις » (**).

Ἰδοὺ δὲ ἡ ἐνεστῶσα αὐτοῦ κατάστασις. Καθὰ λέγει καὶ ὁ Μόρτμαν, κεῖται μὲν ἐν γωνίᾳ τὸ μνημεῖον τοῦτο οὐχὶ ὅμως οἰκίας ἀλλὰ *χανίου* ἢ ξενῶνος πεπαλαιωμένου καὶ καταῤῥέοντος, ἐν ᾧ κατοικοῦσι

Νῶν δ' αὐτὴν τὸ τρίτον Πατριάρχης κύδιμος αὖτις
τῆς Τριάδος λάτρις Γερμανὸς ἱδρύσατο.
Ἀμφὶ δὲ δώματ' ἔτευξεν ἀνάκτορα ἔμμεναι ἐσθλὰ
τῆς θείης σοφίης πᾶσι διδασκομένης.
» Ἀμβαιν' ἠθέων σεμνὸς χορὸς, ἠρέμα ταρσῷ
τὸν δ' ἀκμῆτι βιδᾶς ἱμερόεντα λόφον.
Κ' ἦν δὲ μέτωπ' ἰδίῃ, γέρας ἕξεις· οἶσθα γὰρ ὅττι
τῆς ἀρετῆς ἱδρῶ πρόσθεν ἔθηκε Θεός.

β'.

Ἰομεν ἐς Χάλκης, νήσου Βυζαντίδος ἄκρην,
κεῖνον ὑπερτέλλοντ' οἶκον ἐποψόμενοι.
Μέσσος ὅδε Τριάδος θεῖος νεώς· ἀμφὶ δὲ πολλὰ
δώματα, τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίης θάλαμοι.
Οἴην ἀγλαΐην στίλβει δόμος! ὡς δὲ οἱ ὕψος
ἕεται ἐπταπόρων ἐγγύθι Πληϊάδων.
Πάντη μὲν θυρίδεσσι κεκασμένος ἐκπεπέτασται
ξειδώροις αὔραις εὐαέρων ἀνέμων·
Πάντη δ' ἐ προτιδέρκεται ἥλιος· οὐδ' ὑπὸ γαῖαν
γηθόσυνος τρέπεται, θαῦμα τοιόνδε λιπών.
Τουτεὶ Πηγασίδος κασιγνήτη καλλῆρέθρος
ἀμβλύζει κρήνη νάματα νεκτάρεα.
Κεῖθι τέθηλε νάπη· χαίρει πίτυς ἀμφ' ἐλάτῃσι·
γαῖα δὲ παντοίοις ἄνθεσιν ἀμφιγελᾷ.
Τῆλε δ' ἀποθρώσκει κώμης καπνός· ἡ δ' ἐπίκειται
ἄλλη ὅτα Μονή, τῆς σοφίης τέμενος.
Ἄλλῃ δ' ἄλλος ἀνήρ· ποιμὴν ὅδε· τοὺς δ' ἐν ἀρούραις
ἀθρεῖς· ὁ δὲ λίνοις πόντον ἔπ' ἰχθυάᾳ.
Αὐγάζου τὸν Ὄλυμπον, ἰδ' ἀγλαὰ ἔργα Βιθυνῶν,
Καὶ Θρῄκης ἑτέρωσ' οὔρεα καὶ πεδία.
Δένδρα, δόμους, νήσους, ἅλα, ναῦς, Πόλιν εὐρυάνασσαν,
δέρκεο Εὐρώπην, δέρκεο τὴν Ἀσίην.

γ'.

Εἰκὼν εἰμὶ Σαμουήλου, τάχθην δὲ πυλωρεῖν
τήν δε μονὴν Τριάδος, τῆς ὅδε φρουρὸς ἔην.
Σιγὴν αὖθι κελεύω, ἀκὴν ἔσο, μηδὲ θυραύλει,
Μουσῶν ἐν Μεγάρῳ καὶ Θεοῦ ἐν τεμένει.
Εἰ δὲ Σαμουὴλ ἦν ὑπόκωφος, μή δε παρείπῃ.
εἰκὼν γὰρ κλύω, πειθομένη γραφίδι.

Καὶ εἰς τὸ ἑστιατόριον δὲ τῆς σχολῆς ἐχαράχθησαν στίχοι ἀλλ' ἀντιγράψας ἀπώλεσα αὐτούς.

(*) Ὁ ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ δεσποτικὸς θρόνος κλ. Ἀθ. τύποις Νικ. Φιλαδελφέως 1861.

(**) Ὥρα Πανδ. φυλ. 225, τῆς 1 Αὐγ. 1859. σελ. 209.

πολλοὶ πένητες ῥυπαρώτατοι. Ἐπ' αὐτοῦ δὲν φαίνεται λίθος, ἀλλ' ἑκάστη μὲν τῶν τεσσάρων γωνιῶν διαγράφεται διὰ δύο ἢ τριῶν τεμαχίων συνήθους λίθου μελανωποῦ πλατέως περὶ τὸν ἕνα πόδα, τὸ δὲ μέσον καλύπτεται ὑπὸ ἁπλοῦ χώματος. Ἐπὶ τῶν λίθων τῶν δύο γωνιῶν τῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀνατολὰς φαίνεται ἐντομή, ἐν ᾗ προσηλοῦται, ὡς σύνηθες εἰς τοὺς τουρκικοὺς τάφους, στήλη· καὶ ἡ μὲν μία σώζεται ἔτι καὶ νῦν ἀπεσπασμένη μὲν ἀπὸ τῆς ἐντομῆς ἀλλ' ἐστηριγμένη ἐπὶ τοῦ παρακειμένου τοίχου, ἡ δὲ ἄλλη, παραληφθεῖσα, ὡς εἶπεν ὁ ἀρμένιος φύλαξ, ὑπὸ γείτονός τινος Τούρκου ἐνετειχίσθη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Περὶ τὸν τάφον δὲν φαίνονται οὔτε ῥοδέαι, οὔτε ἀγρία ἄμπελος, οὔτε ἰτέα, ἀλλὰ ταπεινὸν καὶ ῥικνὸν δένδρον πρὸ ἑνὸς ἔτους φυτευθὲν ἀντικατέστησε τὴν ἄλλοτε μὲν ὑπάρχουσαν ἀλλὰ ξηρανθεῖσαν, κατὰ τὸν φύλακα, ἰτέαν. Πρὸς τούτοις ὁ φύλαξ μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ποτὲ λύχνος δὲν ἀνήπτετο ἐπὶ τοῦ τάφου.

Ἐνῷ δὲ ῥιγῶν καὶ ἔνδακρυς εἶχον προσηλωμένα τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ ἐκείνου μνήματος, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀντήχουν πενθίμως εἰς τὰς ἀκοάς μου τὰ τελευταῖα τοῦ αὐτοκράτορος λόγια· « Οὐκ ἔστι τις τῶν χριστιανῶν τοῦ λαβεῖν τὴν κεφαλήν μου ἀπ' ἐμοῦ, » ἰδού τις προσελθὼν ἀπέτεινεν ἑλληνιστὶ τὸν λόγον πρὸς ἐμὲ καὶ εἶπε μετὰ πλείστης συγκινήσεως· — Ἰδὲ ποῦ κεῖται μέγας αὐτοκράτωρ, ὁ αὐτοκράτωρ *ἡμῶν*. Δὲν θ' ἀποθάνω πρὶν ἀσπασθῶ τὰ ἅγιά του λείψανα. » Περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου οὐδέν τι πλέον πρέπει νὰ εἴπω ἐπὶ τοῦ παρόντος.

— Ἔλθετε, εἶπε μετὰ μικρὸν πρὸς τὸν νέον μου σύντροφον, τὸν Α. Ν. καὶ ἐμέ, ἔλθετε νὰ ἴδητε καὶ δεύτερον τάφον περίεργον.

Καὶ ὁδηγήσας ἡμᾶς εἰς ἄλλην γωνίαν ἐν τῷ αὐτῷ ξενῶνι, ἔδειξε τάφον ὑψηλὸν καὶ πλατύν, περικεκλεισμένον ὑπὸ κιγκλίδων σιδηρῶν, τῶν ὁποίων αἱ ἄνω ἄκραι κορυφούμεναι συνηνοῦντο.

— Ἐνταῦθα, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, ἐτάφη ὁ φονεύσας τὸν Κωνσταντῖνον.

Κατὰ τοὺς ἱστορικούς, τῶν ὁποίων ἐμνημόνευσα τὰ ὀνόματα, δύο ἐχθροὶ προσέβαλον τὸν δύστηνον αὐτοκράτορα, ὁ μὲν πλήξας κατὰ πρόσωπον, ὁ δὲ ἀποκτείνας ἐκ τῶν ὄπισθεν αὐτόν. Τούτου λοιπὸν ἔλεγεν ὁ ἄγνωστος ὅτι ἦτο ὁ δεύτερος ἐκεῖνος τάφος. Ἐπειδὴ δὲ παρετήρησα ὅτι νέαι ἦσαν αἱ κιγκλίδες·

— Χριστιανός τις, ἀπεκρίθη, ἐλθὼν ἐνταῦθα πρὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπισκευάσῃ τὸν τάφον τοῦ αὐτοκράτορος, ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἐπετύγχανεν ἐὰν πρῶτον ἐπεσκεύαζε τὸν τοῦ φονέως. Ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσε τοῦτον καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐφυλακίσθη· τί ἔγεινεν ὅμως μετὰ ταῦτα, ἀγνοῶ.

Ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, τῇ σήμερον ὁπλοθήκῃ, σώζονται ὀγκωδέστατα πυροβόλα (τουφέκια) ἑλληνικὰς ἔχοντα ἐπιγραφάς, ἐν δὲ τῷ *Τοπ-χανὲ* κεῖνται οὐκ ὀλίγα καννόνια ποικίλης καὶ περιέργου κατασκευῆς, ἀνήκοντα πάλαι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἐμβλημάτων, εἰς Ἐνετοὺς, Γερμανοὺς, Γενουηνσίους κλ. Ἐφ' ἑνὸς δὲ τούτων, τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐξ ὅσων εἶδον, διότι ἔχει τὴν χρονολογίαν τοῦ 1493 ἔτους, ἀνέγνων τὸ ἑξῆς ἰταλικὸν δίστιχον·

Guarda. lonzi. da. tutti. son. chiamato.
Chi. maspettera. avera. mal. pensato.
MCCCCLXXXXIII.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνάγκη νὰ ἐξερευνηθῶσι τὸ ταχύτερον, διότι ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐξαφανίζονται. Ὁμολογῶ μὲν ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς προκόπτει ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὰ σχολεῖα πολλαπλασιάζονται, καὶ ἔρανοι ὑπὲρ αὐτῶν γίνονται καὶ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα, Τερψιχόρη τε καὶ Ἐριφίλη καὶ Εὐρυδίκη καὶ Φιλομήλα, Φιλομήλα μάλιστα

Ἀτθίδος εὐγλώσσου στόμα φέρτατον ἔχουσα,

ἐπικρατοῦσιν· ἀλλ' ἡ ἐνέργεια θὰ ἐγίνετο βεβαίως σκοπιμωτέρα καὶ μείζων θ' ἀπέβαινεν ἡ κοινὴ ὠφέλεια, ἐὰν ἅπαξ κἂν τοῦ μηνὸς, χάριν συντονωτέρας καὶ γενικωτέρας σκέψεως περὶ τῶν τῆς παιδείας, ἔπαυον πρὸς ὥραν καταπυκνοῦντες τὰς συνομιλίας οἱ αἰώνιοι *μουνταζέδες*, τὰ *κονσολιδὲ*, αἱ *λίραι*, τὰ *ταβελὲ* καὶ τὰ *σεχίμια*.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ.

—ooo—

Αἱ παρατιθέμεναι εἰκόνες παριστῶσι τὴν παλαιὰν τῶν Ἀθηνῶν μητρόπολιν, παρ' ἣν ἠγέρθη ὁ νέος καθεδρικὸς ναός. Τὸ ἐκκλησίδιον τοῦτο κατέστη γνωστὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔξω κόσμον διά τε τὴν κομψότητα καὶ τὴν καταγωγήν. Καὶ ὀνομάζεται μὲν συνήθως *Καθολικὸν*, ἀλλὰ τιμᾶται, νομίζομεν, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Παραγίας* τῆς ἐπικαλουμένης *Γοργοπίκου*. Νεωστὶ δὲ περατωθείσης τῆς νέας μητροπόλεως, τὸ δημοτικὸν τῆς πρωτευούσης συμβούλιον ἔκρινεν εὔλογον καὶ ἀνέθετο εἰς τὸν Δήμαρχον τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ περικαλλοῦς ναϊδίου, ἄλλου ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ διὰ τὴν μικρόσχημον κομψότητα.

Καὶ ἄλλοτε ἐγράφη ἐν τῇ *Πανδώρᾳ* περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν (τόμ. Γ'. φυλλάδ. 54. σελ, 126)· ἀλλ' ἐν τῷ ἄρθρῳ ἐκείνῳ ἡ Μητρόπολις ἤτοι τὸ Καθολικὸν κατετάχθη μετὰ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων καὶ ἄλλων δέκα ἐκκλησιῶν ὡς κτίσμα τῆς ἀτυχοῦς καὶ εὐπαιδεύτου αὐτοκρατείρας τῆς

Ἀθηναίας Εὐδοκίας. Ἀλλ' ὡς ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων πιθανὸν γίνεται, ἡ ἐκκλησία αὕτη, ναὶ μὲν ἐκτίσθη κατὰ τὸν βυζαντινὸν ῥυθμὸν, βυζαντινὸν δὲ ῥυθμὸν καθαρώτατον καὶ μετέχοντά πως καὶ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ, ἀλλ' εἶναι κτίσμα φραγκικὸν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος.

Κεῖται δὲ τὸ Καθολικὸν κατὰ μὲν τὸν Κύριον Ἀ. Ῥαγκαβῆν ὅπου ἄλλοτε τὸ ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΝ, *περὶ τὸ ἔσχατον πέρας τῆς ἀγορᾶς*, διότι, *ἡ μικρὰ Μητρόπολις πολλὰ διατηρεῖ ἐντετειχισμένα Ἐλευσινιακὰ ἀράγλυφα* (ἴδ. Πανδ. φυλλάδ. 271 σελ. 150)· ὁ δὲ Γάλλος Σπὸν, οὐκ οἶδα πόθεν ὁρμώμενος, ὑποπτεύει ὅτι εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἔκειτο ὁ ναὸς τοῦ Ἡφαίστου, καί τοι, ὡς αὐτὸς λέγει, *οὐδεμίαν ἔνδειξιν εὑρών*, συμφωνεῖ δὲ πρὸς τοῦτον ὁ **Guillet de Saint-Georges.** Ὁ δὲ Χάνδλερ τίθησι τὸ Ἐλευσίνιον παρὰ τὸν Ἰλισσόν· ἀλλ' οἱ μεταφρασταὶ αὐτοῦ (1806) **Servois** καὶ **Barbier du Bocage** πιστεύουσιν ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἀναφερόμενον Ἐλευσίνιον *ἔκειτο ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς πρόσωπον εἰς τὸ μέρος, μέχρις οὗ ἤρχετο ἡ ἱερὰ τῶν Παναθηναίων τριήρης ὅτε ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ ἤγετο περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, ὡς διηγοῦνται ὁ Σουΐδας καὶ ὁ Φιλόστρατος καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς*. Καὶ κατὰ τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς αὐτοὺς μᾶλλον ἡ γνώμη τοῦ Κ. Ῥαγκαβῆ.

Ὁ περιώνυμος Ἄγγλος Χάνδλερ (Chandler) περὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν γράφων λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑπόμενα· « Πλὴν τῶν ἔτι σωζομένων ἀρχαιοτήτων, ὧν θέλομεν ἐκθέσει εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια τὰς λεπτομερείας καὶ τὴν ἱστορίαν, βλέπεις ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπὲρ τὰς κρήνας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἄπειρα τεμάχια, ἐν οἷς καί τινα γλυπτικῆς λείψανα μαρμάρινα, ἀνήκοντα πιθανῶς εἰς γυμνάσιόν τι ἢ θέατρον (*).

» Εἴδομεν ἐν τῷ *Καθολικῷ*, ἤτοι τῇ μητροπόλει, ἡλιακὸν ὡρολόγιον ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος, καὶ πλησιέστατα ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπικῇ οἰκίᾳ ἐπεδείχθη ἡμῖν ἀγγεῖον μαρμάρινον περιεργότατον κτλ. »

Ὁ δὲ σικελὸς περιηγητὴς Ξαβέριος Σκρόφανις, κατὰ τὰ 1794 καὶ 1795 ἤτοι τριάκοντα μετὰ τὸν Χάνδλερ ἔτη περιηγησάμενος, ὡς διατείνεται τοὐλάχιστον, τὴν Ἑλλάδα, διότι ἠκούσαμέν που λεγόμενον ὅτι οὐδέποτε ἐπάτησε τὰ ἑλληνικὰ χώματα, λέγει τάδε· « Ἡ μητρόπολις εἶναι ἀξία πολλῷ μείζονος προσοχῆς τῶν ἄλλων ἰδιωτικῶν μνημείων, ὁμοιάζει δὲ μικρᾷ στοᾷ. Οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι εἰσὶ κατακεκαλυμμένοι ὑπὸ ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν διεσπαρμένων τῇδε κἀκεῖσε ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις, περιγραφείσαις ἁπάσαις ὑπὸ τοῦ Σπόν. Ἀλλ' ἀδύνατον νὰ ἐκφρασθῇ διὰ λόγων τὸ κάλλος τῶν γλυφῶν· ἐνταῦθα ἀνὴρ ἀσπάζεται τὸ τελευταῖον τὴν γυναῖκα· φιλόσοφος σύνοφρυς σκέπτεται ἐκεῖ περὶ τῆς δεινότητος πλημμελήματός τινος· ὁ Κικέρων καὶ ὁ Σκιπίων ἀπαντώμενοι τείνουσιν ἀλλήλοις τὴν δεξιάν· τέλος τὰ ζωδιακὰ σημεῖα μετὰ τῶν ἐμβλημάτων. Πόση ζωὴ εἰς πάσας τὰς κινήσεις! πόση φιλοκαλία εἰς τὴν σχεδιογραφίαν! πόση ἐμπειρία περὶ τὴν ἐργασίαν! Ἡ μαρμαρίνη ἕδρα ἥτις χρησιμεύει ἐνίοτε εἰς τὸν ἐπίσκοπον εἶναι ἁπλῆ· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς ἄλλης, περὶ ἧς ἔφθημεν εἰπόντες. Τὸ ἡλιακὸν ἐκεῖνο ὡρολόγιον, ἔργον Φαίδρου Ζωΐλου Παιανιέως, ἔχει ἀλλόκοτον σχῆμα καὶ δὲν εἶναι ἴσως ἀνωφελὲς τοῖς ἀστρονόμοις· ἔχει τοὐλάχιστον δισχιλίων ἐτῶν ἡλικίαν καὶ σχῆμα κενῆς σφαίρας ἐσκαμμένης ἐν τετραγώνῳ λίθῳ. Ἡ περιφέρεια, ἤτοι ἡ βάσις τοῦ ἡμισφαιρίου, εἶναι τοσοῦτον ἐπικλινής, ὥστε ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶναι παράλληλος πρὸς τὴν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Αἱ γραμμαὶ διατηροῦνται καλῶς, καὶ τὸ περιεργότερον, σώζεται καὶ τὸ σημεῖον ὅπου ἦτο ὁ γνώμων. Οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πάντα ἐποίουν ἐντελέστατα κτλ. » (Ἐπιστολὴ 56 **Voyage en Grèce**, τόμος Β'.)

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἀλλὰ τίς ἐστιν οὗτος ὁ Φαῖδρος Ζωΐλου ὁ τὸ ἡλιοτρόπιον τεχνουργήσας; Πρό τινων ἡμερῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ διονυσιακῷ θεάτρῳ ἀνασκαφὰς ἀνεκαλύφθη μάρμαρον φέρον τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν·

ΣΟΙ ΤΟΔΕ ΕΤΕΥΞΕ ΦΙΛΟΡΓΙΕ ΒΗΜΑ ΘΕΗΤΡΟΥ
ΦΑΙΔΡΟΣ ΖΩΙΛΟΥ ΒΙΟΔΩΤΟΡΟΣ ΑΤΘΙΔΟΣ ΑΡΧΟΣ

Ἰδοὺ πάλιν τὸ αὐτὸ ὄνομα Φαῖδρος Ζωΐλου· ὁ Κ. Κουμανούδης ἐν σελίδι 461 τοῦ 5 τεύχους τοῦ Γ'. τόμου τοῦ *Φιλίστορος* λέγει περὶ τούτου τάδε·

« Ὁ Φαῖδρος οὗτος περιφραστικῶς μὲν ὡς ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ, σαφῶς δὲ ἂν δὲν ἀπατῶμαι χαρακτηρίζεται ὡς ἐπώνυμος ἄρχων τῶν Ἀθηναίων καὶ ὡς τοιοῦτος εἶναι νέος· πιθανὸν δὲ νὰ μὴ ᾖναι ἄλλος ἄνθρωπος ὁ ἐπὶ ἡλιακοῦ τινος ὡρολογίου ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ λόρδου Ἔλγγιν ἀπαχθέντος ἀναγνωσθείς ποτε οὕτω· Φαῖδρος Ζωΐλου Παιανιεὺς ἐποίει. Ἴδε C. I. Gr. ἀρ. 152. » Δὲν λέγει ὅμως ὁ Κ. Κουμανούδης ποῦ τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρχε τὸ ἡλιακὸν τοῦτο ὡρολόγιον. Ἡμεῖς δὲ πειθόμεθα ὅτι ὁ *τεύξας βῆμα θεήτρου* Φαῖδρος Ζωΐλου εἶναι αὐτὸς ὁ Παιανιεὺς ὁ τὸ ἡλιοτρόπιον *ποιήσας*.

Ὁ δὲ Σπὸν, ὃν ἀναφέρει ὁ Σικελὸς, λέγει τὰ ἑξῆς· (τόμος Β', βιβλ. έ.) « Ἡ ἐκκλησία, ἣν ἔχουσι τὴν σήμερον μητρόπολιν οἱ Ἕλληνες, κεῖται μικρὸν κατω-

(*) Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ποικίλης στοᾶς, περὶ ὧν ὁ Κ. Κουμανούδης λέγει· « Ἐν δύο θρόνων συμφυῶν λείψανον ἀναγνωρίζεται ἐν τῇ ἀδριανείῳ στοᾷ, ἐφ' οὗ τὰ Ἱερέως [Ἀπόλλωνος] Ζωστηρίου, τῆς αὐτῆς ὂν κατασκευῆς μὲ τοὺς ἐν τῷ θεάτρῳ (τοῦ Διονύσου) θρόνους. »

τέρω· καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν *Καθολικόν*. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Ναὸς τοῦ Ἡφαίστου ἔκειτο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἀλλ' ὅμως οὔτε θεμέλια εὕρομεν, οὔτε τείχη ἀρχαῖα δυνάμενα νὰ παράσχωσιν ἡμῖν ἔνδειξίν τινα, ὡς οὐδ' ἐν τῷ γειτνιάζοντι τουρκικῷ τεμένει λέγουσι Ναὸν τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης. Ἡ ἐκκλησία αὕτη οὐ κακῶς ἐστι κεκοσμημένη καὶ ἥ τε ζωγραφία αὐτῆς καὶ ἡ ἐπὶ ξύλου γλυφὴ ἐγένετο ἐν Ἐνετίᾳ. Ὑπὲρ τὸ καταπέτασμα τοῦ χοροῦ ὑπάρχουσι τέσσαρες πελαργοὶ ἐκ χρυσοῦ ξύλου, στηθέντες ἴσως ἐκεῖ ὡς κόσμημα καὶ σύμβολον τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀγρυπνίας τῶν ἐπισκόπων καὶ ποιμένων τῶν ἐπαγρυπνούντων εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν· διότι ἄλλως εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν παραδέχονται ἀναγλύφους εἰκόνας πρὸς λατρείαν.»

Καθολικόν. — Δυτικὴ πρόσοψις.

Μανθάνομεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι πρὸ τῆς ἐκκλησίας ταύτης «τὸ ἐν τῷ αὐτῷ τῆς ἀγορᾶς (du Bazar) δρόμῳ τέμενος ἦν ἄλλοτε μητροπολιτικὴ τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησία, ἀλλ' ἀνεκαινίσθη ἐντελῶς καὶ οὐδὲν ἀρχαῖον οὐδὲ λαμπρὸν ἔχει κτλ.»

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει περὶ τοῦ *Καθολικοῦ*. Ἀλλαχοῦ δὲ· « Ἐθαυμάσαμεν πρὸ πάντων, λέγει, τὴν ἐκκλησίαν *Παναγίαν Γοργοπίκου* σχεδὸν ἐντελῶς πλήρη γείσων, ζωοφόρων, ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν ἀρχαίων· ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ αὐλῇ ἡλιακὸν ὡρολόγιον ἐκ κεκοιλωμένου μαρμάρου εἰς σχῆμα ἡμισελήνου, ἔργον ἀρχαίου Ἕλληνος, οὗ τὸ ὄνομα γέγραπται ἔν τινι γωνίᾳ· Φαῖδρος Ζωΐλου Παιανιεύς. Εἴδομεν ἐπίσης ἐπιγραφὰς ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις κτλ.» Εἰς δὲ τὸν περιέχοντα τὰς ἐπιγραφὰς τόμον ἀντιγράφει τὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τῆς Παναγίας εὑρισκομένας, ἃς καταχωρίζομεν ἀπαραλλάκτους.

Μάρκος Τύλλιος . . . . .
Ἀπαμεὺς τῆς Βιθυνίας
Ἀθηναῖος Κορίνθιος
Σμυρναῖος μόνος καὶ
Πρῶτος τῶν ἀπ' αἰῶνος
πυκτῶν νεικήσας κατὰ
τὸ ἑξῆς Πανελλήνια Ὀ
λύμπια Ἰσθμια Ἀδριάνεια
Ῥώμη . . .
Ὀλύμ. δὶς Νέμει
πια α
Ἀθην. δὶς Ἴσθμι
α
νέαν Αθη . . Αθη . .
Πόλιν
Σμύρ . . .
Δις
ναν . . .
κοινὸν
Ἀσίας
Ἔφε . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
ἐνείκα δὲ θεματικοὺς καὶ
ταλαντίους ἀγόνας τριά-
κοντα πέντε ἔτε . . . τα ἐ
τῶν τριάκοντα δύο μη
νῶν τριῶν
Μάρκος Τύλλιος Εὐτυχὴς
ἐποίει . . . . Ἀδελφ . . .
τόπον ἔδωκε Κλειτορίς

ΑΛΛΗ.

Ἡρακλέων Ἡρακλέωνος
Κηφεισιεὺς
Δορωθέα Ἰσιγένους Μυ
ριονσίου θυγάτηρ.

ΑΛΛΗ.

Φαῖδρος Ζωΐλου
Παιανιεὺς ἐποίε

ΑΛΛΗ.

ΦΑ ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ ΑΙΛΙΑΑΒΙ
ΔΙΑΝΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ ΦΑΥΕΥΣΕΙΣΙΑΣ
ΕΞΟΥΝΙΕΩΝ

ΑΛΛΗ.

Ὀλυμπιὰς Σωσιγένους ἐκ
Φυλασίων.

ΑΛΛΗ.

. . . νευς χαρίεσσα Ἀριστω
νος ἐξ Ἀθμονέων

ΑΛΛΗ.

Ἐρεχθεὶς ἀνδρῶν ἐνίκα
Ἐνετέλης Μένιτος Ἀναγυ
ράσιος ἐχορήγει.
Ἀρατο[ς . . . ην [.λει]
Νικόμαχος [ἦρχεν]

ΑΛΛΗ.

. . . μ εὐφίλητος . . . .
εχθηιδι ιπ . . .
Θηβαῖος . . . .

l'Etat présent de la Ville d'Athènes, etc. 1674 (σελ 191) « Ἡ μείζων ὅσων εἶδον ἐκεῖ εἶναι ἡ καλουμένη *Καθολικόν*, ἤτοι ἡ μητρόπολις, ἐν ᾗ ὁ ἕλλην ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὸν θρόνον. Εἶδον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δύο μεγάλους πελαργοὺς ἐκ κεχρυσωμένου ξύλου κτλ.». (Σελ. 220) « Ὁ ναὸς τοῦ Ἡφαίστου τανῦν *Καθολικὸν* καλούμενος καὶ ὢν ἀρχιεπισκοπικὸς τῶν Ἀθηνῶν ναός.» (Guillet de Saint-Georges περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχήν.)

Εἴπομεν ἄνω ὅτι τὸ *Καθολικὸν* εἶναι μεσαιωνικὸν

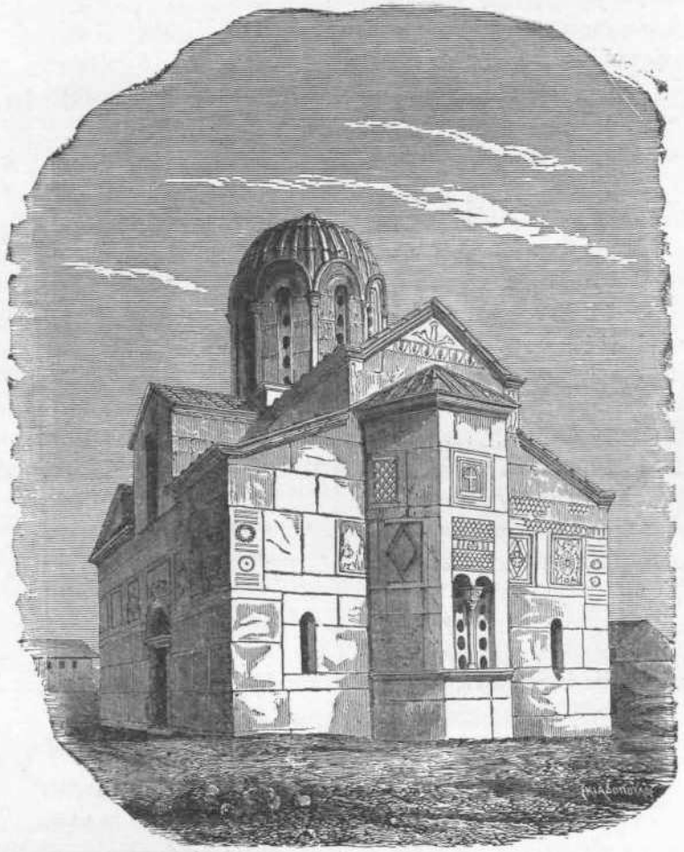

Καθολικόν. — Ἀνατολικὴ πρόσοψις.

Ὁ Σπὸν λοιπὸν δύο ἐκκλησίας ἀναφέρει τὸ *Καθολικὸν* καὶ τὴν *Παναγίαν Γοργοπίκου* καὶ τὰς ἐπιγραφὰς μετὰ τῶν ἀναγλύφων καὶ τοῦ ἡλιοτροπίου εἶδεν ἐν ταύτῃ· ὁ δὲ Σκρόφανις εἶδεν ἐπιγραφάς, ἀνάγλυφα καὶ τὸ αὐτὸ ὡρολόγιον ἐν τῷ Καθολικῷ. Μὴ ἄρά γε τὸ Καθολικὸν καὶ ἡ Παναγία Γοργοπίκου ὦσι μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐκκλησία;

Ὁ δὲ **Laborde** ἀναφέρει τὰ ἑξῆς τεμάχια· (1698) « Τὸ καθολικὸν μεσαιωνικὸν κτίριον παραδόξως συγκείμενον ἐκ τεμαχίων γλυπτικῆς πάντων τῶν καιρῶν ἀτέχνως μὲν διατεθειμένων, ἀλλ' οὐκ ἀφιλοκάλως καὶ οὕτως ὥστε τέρπουσι.» Ἐκ δὲ τοῦ **Bulletin de** κτίσμα τῆς φραγκικῆς δυναστείας, ἰδοὺ δὲ ποῦ στηριζόμεθα.

Πρῶτον ὁ ἐσχάτως τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκδοὺς καλὸς κἀγαθὸς φιλέλλην Κ. **Brunet de Presle** λέγει ἐν σελίδι 99η. « Ἐκδίδομεν ὡσαύτως ὄψιν ἐκκλησίας τινος τῶν Ἀθηνῶν καλουμένης *Καθολικοῦ*, ἐν μέρει δι' ἀρχαίων λειψάνων ἐκτισμένης καὶ γεγλυμμένα φερούσης ἐπὶ τῶν τοίχων τὰ οἰκόσημα τῶν γάλλων ἡγεμόνων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἐφ' ὧν δυναστευόντων φαίνεται κτισθεῖσα *κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκά-*

του τρίτου αἰῶνος. Ὁ κεντρικὸς θόλος τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὸ λατινικοῦ σταυροῦ σχῆμα τῆς ἐκκλησίας συνάδουσι κάλλιστα, καὶ ἐν ταὐτῷ ἡ καθαρότης καὶ ἡ ἁπλότης τῶν ἀρχιτεκτονικῶν γραμμῶν διεγείρουσι τὴν σκέψιν ὅτι ὁ ἄγνωστος ἀρχιτέκτων τῆς ἀνατολικῆς λατινικῆς ταύτης ἐκκλησίας ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῆς θέας τῶν ἑλληνικῶν μνημείων.»

Ὁ δὲ ἀρχιτέκτων Couchaud λέγει τάδε περὶ τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκδίδωσιν ἐν τέλει τὴν εἰκόνα, πιστὸν ὁμοίωμα τοῦ παρὰ τὴν νέαν μητρόπολιν ἀνακαινιζομένου ἐκκλησιδίου.

« Πρώτην ἐκκλησίαν κατατάττομεν χρονολογικῶς καὶ ἱεραρχικῶς τὴν παλαιὰν μητρόπολιν, τὴν σήμερον (1842) εἰς βιβλιοθήκην δημοσίαν μετασχηματισθεῖσαν. Ἐκ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, συγκειμένης ἐν μέρει ἐξ ἀρχαίων τεμαχίων, ἐκ τοῦ τετραγώνου σχεδίου καὶ τῆς ἔτι καὶ νῦν τὸν τύπον τῶν βασιλικῶν διατηρούσης προσόψεως, εἰκάζομεν ἔτι *ἐθεμελιώθη περὶ τὸν ἕκτον αἰῶνα.* Τὰ φράγματα τῶν παραθύρων εἰσὶ μαρμάρινα καὶ διατετρημένα διὰ κυκλοτερῶν ὀπῶν πρὸς ἔνθεσιν ὑέλων. Τὸ ἔνδον, εἰς ὃ φθάνει τις διὰ τοῦ νάρθηκος, φωτίζεται ὑπὸ στενῶν ἀνοιγμάτων ἐπὶ τῶν πλαγίων προσόψεων κειμένων καὶ παρέχει εἰσέτι εἰς τὰ βλέμματα ἴχνη τοιχογραφιῶν διχρόων, κιτρίνων καὶ αἰθαλωτῶν . . . . . Ἡ ἐκκλησία αὕτη, ὡς καὶ πᾶσαι περὶ ὧν θέλομεν ὁμιλήσει ἐνταῦθα, εἶναι ἐστραμμένη πρός τι τῆς πυξίδος σημεῖον, ὥστε ὁ ἱερεὺς ἱστάμενος παρὰ τὴν ἁγίαν τράπεζαν βλέπει τὴν ἀνατολήν· διὰ τοῦτο ὑπάρχει πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀψίδων στενὸν παράθυρον, μικρὸν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος ὑψούμενον, πρὸς εὐκόλυνσιν τῆς θέας (τῆς ἀνατολῆς). Ἡ πρὸς ἀνατολὰς αὕτη τροπή, ὡς φαίνεται, εἶναι τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον τῶν ἐθνικῶν ναῶν (Choix d' Eglises Byzantines en Grèce). »

Δὲν ἔχομεν πρόχειρον τὴν *περιήγησιν* τοῦ Buchon *κατὰ τὴν Πελοπόννησον, τὴν Στερεὰν, τὰς Κυκλάδας καὶ τὰς Ἰονίους νήσους·* ἀλλ' ἐν τῷ ἄτλαντι αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ σχέδιον τῆς δυτικῆς ἀπόψεως τοῦ *Καθολικοῦ*, περὶ οὗ ὁ Buchon λέγει ὅτι ἐκτίσθη ἐπὶ Γοδοφρείδου τοῦ Β'. Βιλλαρδουΐνου (1223) δι' ἀρχαίων τεμαχίων, φερόντων γεγλυμμένα τινὰ οἰκόσημα φραγκικῶν οἰκογενειῶν καὶ ἄλλα ἀνάγλυφα ἔξωθεν προσκεκολλημένα.

Καὶ τῷ ὄντι τὰ ἐντείχια φραγκικὰ σύμβολα ἀποδεικνύουσι τὴν φραγκικὴν τῆς ἐκκλησίας καταγωγήν, ἀποκρουομένης οὕτω τῆς γνώμης τοῦ Couchaud.

Σ.

ΟΝΟΣ ΚΑΙ ΡΥΑΚΙΟΝ

Κωμῳδία εἰς μίαν πρᾶξιν.

Πρόσωπα.

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΠΡΕΥΑΝ. ΒΑΡΩΝΟΣ ΟΥΑΛΒΡΥΝ.
ΚΟΜΗΣΣΑ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ἐξαδέλφη αὐτῆς.

Ἡ σκηνὴ ἐν Παρισίοις. — Αἴθουσα.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 295 καὶ 296.)

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, μόνη· ἔπειτα ἔρχεται ὁ ΠΡΕΥΑΝ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Φεύγει μὲ τὰ σωστά του, ὡσὰν μαινόμενος. Ἀλαίπωρε βαρῶνε! Ἴσως εἷς ἀξιολύπητος. . . Ἀλλὰ παρὰ πολὺ κωμικὴ ἦτον ἡ ἀπελπισία σου . . . καὶ αἱ προτάσεις ἐκεῖναι. . . Ἀ! εἶναι ἀπίστευτον! . . .

ΠΡΕΥΑΝ, καθ' ἑαυτόν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ μικρὰ ἀπειθὴς, ἡ ὁποία τολμᾷ νὰ διστάζῃ, καθὼς λέγουν. Εἶναι πολὺ εὔθυμος, μὲ φαίνεται... Τί διάβολον! θὰ ὁμιλήσῃ ἀφεύκτως καὶ αὐτή. (Μεγαλοφώνως) Τί εἶναι λοιπόν; τί τρέχει; εἶσθε εἰς μεγάλην εὐθυμίαν, κυρία . . . Μαργαρίτα, διὰ νὰ γελάσετε ὁλομόναχη.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

« Διὰ νὰ γελάσετε. . . » Πάλιν εἰδικαί σας φράσεις. Πότε θὰ μάθετε τὴν γραμματικήν; . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν εἰξεύρω· ἀλλὰ σεῖς, κυρία Μαριγώ, κατὰ τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν, διὰ τί γελᾶτε;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ θυμώσω διότι μὲ μένει ἀκόμη πολλὴ ὄρεξις νὰ γελάσω. Ὁ κύριος Οὐαλβρὺν ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου ἀνεχώρησε. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Τί λοιπόν;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μ' ἔδειξε γράμμα. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Γράμμα; . . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μὲ τὴν ὑπογραφήν σας. . . ἐννοεῖται, ἀτοπώτατον. . . γράμμα πρὸς τὴν ἐξαδέλφην μου . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Λοιπόν; . . . (Καθ' ἑαυτόν.) Ἂς ἰδῶμεν· (Μεγαλοφώνως.) Δὲν καταλαμβάνω τί ἐννοεῖτε.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Προσποιεῖσθε τώρα ὅτι δὲν εἰξεύρετε τίποτε! . . . Ἐκάμετε ἄσχημα νὰ μὴ μὲ προειδοποιήσετε, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι γελοιωδέστερον· τὸ παιγνίδι σας ἐπέτυχε . . . ἐντελῶς . . . εἶναι σκληρόν. . . . ἀλλὰ ἐννοῶ. . . Φαντασθῆτε ὅτι εἶναι . . . ἔξω φρενῶν!

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἀλήθεια;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μάλιστα, σᾶς ζητεῖ . . . Ὤ! πρέπει ἀφεύκτως νὰ τὸν δώσετε λόγον! . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐτελείωσε;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Πᾶ! ἔχει καὶ ἄλλο· κατ' αὐτὸν εἶσθε ὁ ἀτιμότατος τῶν μαρκησίων καὶ ἡ ὡραία μου ἐξαδέλφη ἡ ἀπιστοτάτη τῶν κομησσῶν! Ἀφίνει ὅλα, μᾶς ἐγκαταλείπει . . . θέλει νὰ σᾶς σκοτώσῃ καὶ νὰ μὲ στεφανωθῇ.

ΠΡΕΥΑΝ.

Νὰ σᾶς στεφανωθῇ . . . αὐτός;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μάλιστα, κύριε.

ΠΡΕΥΑΝ.

Πρέπει νὰ ἦναι πολὺ θυμωμένος! . . . Καὶ τί ἀπεκρίθητε εἰς τοῦτο;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἐγέλασα μόνον . . . δὲν εἰμποροῦσα πλέον νὰ βαστάξω.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν βλέπω ἐδῶ τίποτε τόσῳ γελοῖον.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Τί λέγετε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Λυποῦμαι ὅτι σᾶς ἔδειξεν ἐκεῖνο τὸ γράμμα. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὅλα ἀνεκαλύφθησαν. . . ἀφ' οὗ τὸ κακὸν ἔγινε. . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Πῶς;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἂς μὲ σκοτώσῃ ἂν εἰμπορῇ καὶ ἂς σᾶς νυμφευθῇ ἂν θέλῃ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἀ! αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη σας;

ΠΡΕΥΑΝ.

Τί θέλετε, ἐὰν ἀγαπῶ τὴν ἐξαδέλφην σας δὲν εἶναι σφάλμα μου· τὸ εἶχα κρυφόν. Δὲν μὲ ἀγαπᾶτε . . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Καὶ σεῖς;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐγώ; αὐτὴ εἶναι εἰδική μου ὑπόθεσις. Λυποῦμαι, λυποῦμαι πολύ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν μὲ λέγετε, σοβαρῶς ὁμιλεῖτε, ἢ ἐξακολουθεῖτε τὸ κακόν σας παιγνίδι;

ΠΡΕΥΑΝ.

Τὸ ἐξακολουθῶ. . . σοβαρῶς.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Ἀγαπᾶτε τὴν ἐξαδέλφην μου;

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα ἐξ ὅλης καρδίας.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Θέλετε νὰ τὴν νυμφευθῆτε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Διατί ὄχι;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Λοιπὸν, κύριε, λυποῦμαι ὅτι σᾶς τὸ λέγω, ἀλλά..

ΠΡΕΥΑΝ.

Τί πρᾶγμα;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν πιστεύω τίποτε ἀπὸ αὐτά.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν πιστεύετε τίποτε;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὄχι, δὲν εἶσθε τόσῳ θηριώδης ὅσῳ λέγετε.

ΠΡΕΥΑΝ.

Θαυμάζω πόσον τὰ μικρὰ κοράσια. . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Κύριε!

ΠΡΕΥΑΝ.

Πόσον αἱ νέαι, θέλω νὰ εἰπῶ, εἶναι πάντοτε βέβαιαι περὶ ἡμῶν. Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ πλέον βέβαιαι παρὰ διὰ τὸν ἑαυτόν των.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Πλέον βέβαιαι παρὰ διὰ τὸν ἑαυτόν των;

ΠΡΕΥΑΝ.

Βεβαιότατα. Ἂν τὰς ἀκούσῃ τις τὰς ἐκλαμβάνῃ ὡς θαύματα ἐξυδερκείας, καὶ ἂν ταῖς εἴπῃ τρεῖς λέξεις εὐγενικὰς εὐθὺς χάνουν τὸν νοῦν των.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἂν ὁ σκοπὸς σας ἦναι νὰ μὲ βάλετε εἰς ἀνυπομονησίαν, τὸ κατωρθώσετε.

ΠΡΕΥΑΝ.

Θὰ ἐλυπούμην πολὺ διὰ τοῦτο, κυρία, καὶ φοβούμενος μήπως συμβῇ, φεύγω.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μήπως ἄραγε ὁμιλῇ σοβαρά; (Μεγαλοφώνως.) Κύριε Πρευάν!

ΠΡΕΥΑΝ.

Κυρία;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Σοβαρῶς, νυμφεύεσθε . . . τὴν ἐξαδέλφην μου;

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα, Κυρία.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Καὶ νομίζετε ὅτι μὲ μέλει ;

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν λέγω ὅτι σᾶς μέλει.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἀδιαφορῶ ὅλως διόλου.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν ἀμφιβάλλω.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὄχι, ἐνομίζετε ὅτι ἡ εἴδησις αὕτη θὰ μὲ κατελύπει.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ὄχι διόλου.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὅτι θὰ σᾶς ἐμεμφόμην.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν τὸ ἐνόμιζα.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Ὅτι θὰ σᾶς ἐπόθουν . . . ὅτι θὰ ἐλυπούμην. . . (Σχεδὸν κλαίουσα). Ὅτι θὰ ἔκλαιαν ἴσως. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Θεέ μου ! . . . (Μεγαλοφώνως.) Μαργαρίτα. . . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν ἔχει πλέον οὔτε Μαργαρίτα, οὔτε Μαριγώ... Ναὶ, τὸ ἐπιστεύετε . . . τὸ ἠλπίζετε. (Ὁ Πρευὰν θέλει νὰ λάβῃ τὴν χεῖρά της, αὐτὴ δὲ τὴν ἀποσύρει ἀποτόμως.) Ὄχι, δὲν θὰ σᾶς εἰπῶ τίποτε, δὲν θὰ σᾶς μεμφθῶ διόλου, ἀλλὰ εἶναι αἰσχρόν !

ΠΡΕΥΑΝ.

Κυρία . . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Εἶναι ἄτιμον ! Ἢ ψεύδεσθε αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἢ μ' ἀπατήσετε πάντοτε. Λέγετε ὅτι δὲν σᾶς ἀγαπῶ. Ποῦ τὸ εἰξεύρετε ; Σᾶς εὑρίσκω νόστιμον νὰ τολμᾶτε νὰ ἀποφασίσετε περὶ τούτου.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἀκούσατέ με.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν ἀκούω τίποτε. Ἀλλ' ἂν μένῃ εἰς τὴν ψυχήν σας ἴχνος τιμιότητος, θὰ μετανοήσετε περισσότερον, ἀπὸ ἐμέ· διότι μάθετε ὅτι μ' ἐκρίνετε κάκιστα, ὅτι ἠπατήθητε ἀνεπιτηδείως νομίζοντες με ἀδιάφορον, ὅτι πολλοῦ γε καὶ δεῖ εἶμαι ἀδιάφορος καὶ ὅτι . . .

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ, ἔχουσα εἰς τὴν χεῖρα γράμμα.

Ἐδῶ εἶσθε, Κύριε Πρευάν ; Καὶ βλέπω τὴν Μαργαρίταν εἰς μεγάλην συγκίνησιν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἐγὼ, ἐξαδέλφη, διόλου, διόλου.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Πάλιν κἀμμία νέα πανουργία. κἀμμία νέα δοκιμὴ τῆς κεφαλῆς σας ; Ὦ ! ἐπιτυγχάνουν θαυμάσια ! . . . Ἰδέτε τώρα ἔλαβα αὐτὸ τὸ γράμμα.

ΠΡΕΥΑΝ, ἀναγινώσκων.

« Δὲν ἦτο ἀνάγκη, κυρία, νὰ κοπιάσητε προσποιουμένη πρὸς ἐμέ. Δὲν θέλετε μὲ ἴδει πλέον ἐφ' ὅρου ζωῆς καὶ οὐδέποτε θὰ γίνω αἴτιος νὰ δυσαρεστηθῆτε . . . »

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ποίαν γνώμην ἔχετε περὶ αὐτοῦ ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Τί τρέχει λοιπόν ;

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Θὰ τὸ μάθῃς· λοιπὸν Κύριε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Λοιπὸν, κυρία, τὸ εὑρίσκω τέλειον. « Οὐδέποτε θὰ γίνω αἴτιος νὰ δυσαρεστηθῆτε . . . » Εἶναι ὅλως διόλου τίμιον καὶ μετριοπαθές.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Τῇ ἀληθείᾳ ! τὸ κρύον σας αἷμα μὲ ἀρέσει πολύ. Ἔχετε πάλιν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ κἀμμίαν θεωρίαν ἕτοιμον; Βλέπετε ὅτι ὁ Κύριος Οὐαλβρὺν ἐπίστευσε δυστυχῶς εὐκολώτατα τὸ πλαστόν σας γράμμα, καὶ χάρις εἰς τὰς λαμπρὰς πανουργίας σας, ὅπως τὰς ὀνομάζετε, χάνω ὄχι μόνον τὸν ἔρωτά του, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ μόνου ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, πρὸς τὸν Πρευάν.

Πῶς, κύριε, μὲ ἀπατήσετε πρὸ ὀλίγου ; Τίποτε δὲν ἦτο ἀληθινόν ; μὲ ἐπαίξετε ὡσὰν μωρὸν παιδί ; . . . . Ἀ ! εἶναι παρὰ πολύ !

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα, μάλιστα, παρὰ πολύ· ἀλλὰ ὡμολογήσετε . . .

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν τὸ εἶπα.

ΠΡΕΥΑΝ

Ὄχι, ἀλλ' ἐγὼ τὸ ἤκουσα. (Πρὸς τὴν κόμησσαν). Κυρία, ἡ κυρία Μαργαρίτα καὶ ἐγὼ ἐξηγήθημεν τέλος πάντων καὶ εἴμεθα ἐντελῶς σύμφωνοι.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὀλιγώτερον παρά ποτε. Ἤμην πρὸ ὀλίγου ὡς ὁ βαρῶνος· τώρα εἶμαι ὡς ἡ ἐξαδέλφη μου. Ποτὲ δὲν θὰ σᾶς συγχωρήσω.

ΠΡΕΥΑΝ.

Θὰ μὲ συγχωρήσετε εὐκολώτερον παρ' ὅσον λέγετε.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς παιγνιδίων, κύριε Πρευάν.

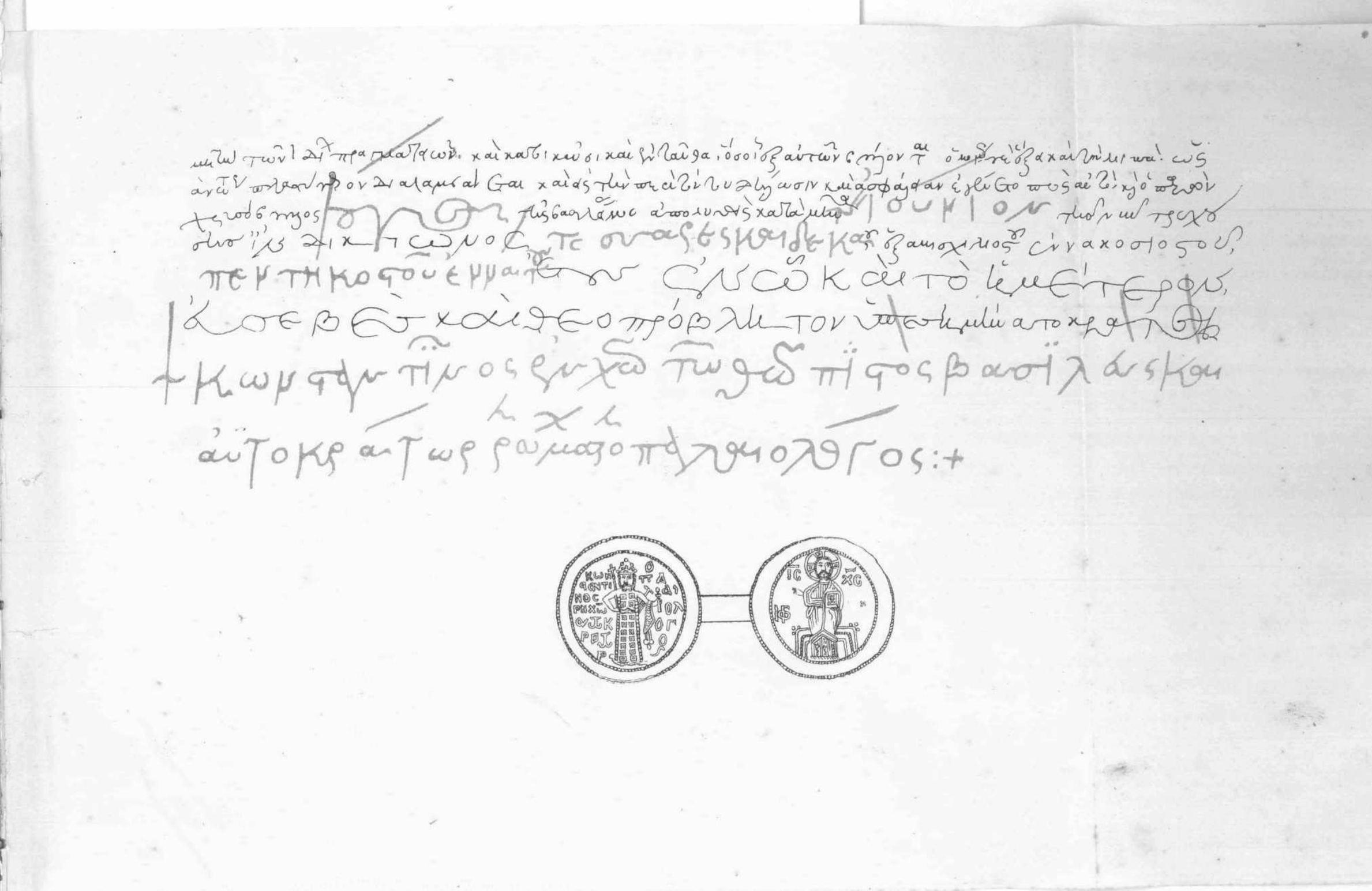

περιμένω νὰ διορθώσετε τὸ κακὸν ἀφ' οὗ σεῖς εἶσθε ὁ αἴτιος αὐτοῦ.

ΠΡΕΥΑΝ.

Βεβαιότατα, κυρία, βεβαιότατα. Ἀλλὰ τί πρέπει νὰ κάμω, παρακαλῶ;

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Καὶ ἐρωτᾶτε; Ὁ Κ. Οὐαλβρὺν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὲ κατηγορῇ ὡς ἄπιστον· πρέπει λοιπὸν κυρίως νὰ τὸν ἐκβάλετε ἀπὸ τὴν ἀπάτην.

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα, κυρία.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἀλλὰ, εὐθύς.

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα, κυρία.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Πρέπει νὰ εἰπῆτε ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ ἂς ἐνοχοποιηθῶ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Μάλιστα, καὶ ἂς ἐνοχοποιηθῶμεν.

ΠΡΕΥΑΝ.

Πολὺ καλὰ, θὰ σᾶς ἐνοχοποιήσω.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Παρατηρήσετε, κύριε, παρατηρήσετε εἰς ποίους κινδύνους μὲ ἔρριψε ἡ ἐλαφρότης σας! Καὶ ἂν δὲν μὲ εὕρῃ ἔνοχον τί θὰ σκέπτεται περὶ ἐμοῦ ὁ Κ. Οὐαλβρύν; Εἰς τί σφάλμα μ' ἐρρίψετε! βεβαίως πταίει καὶ ἡ ἀδυναμία μου διότι ἦτο πολὺ μεγάλη καὶ εἶναι ἀσυγχώρητος· ἀλλὰ χωρὶς τὰς κακὰς συμβουλάς σας, ὁ θεὸς μάρτυς μου, τὸ ψεῦμα δὲ θὰ μὲ ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν.

ΠΡΕΥΑΝ.

Εἶμαι ἐντελῶς πεπεισμένος περὶ τούτου.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἰδέτε, κύριε, τί γίνεται ὅταν λέγῃ τις ψεύματα!

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐντρέπομαι, μή με ἀφανίζετε.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Λοιπὸν, κύριε, τί περιμένετε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Διὰ νὰ κάμω τί, κυρία μου;

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Πῶς! δὲν τὸ ἀπεφασίσαμεν; Νὰ ὑπάγετε εἰς τοῦ Κ. Οὐαλβρύν.

ΠΡΕΥΑΝ

Εἶναι περιττὸν, δὲν θὰ τὸν εὕρω.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Διὰ ποῖον λόγον;

ΠΡΕΥΑΝ.

Διότι θὰ ἔλθῃ ὅσον οὔπω.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ἐτρελλάθητε; καὶ δὲν εἴδετε τὸ γράμμα;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἴσα, ἴσα αὐτὸ τὸ γράμμα μὲ πείθει νὰ τὸν περιμείνω ἐδῶ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Μὲ ὀμνύει ὅτι δὲν θὰ μὲ ἐξαναϊδῇ πλέον ποτέ.

ΠΡΕΥΑΝ.

Αὐτὸ λέγω κ' ἐγώ. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Σᾶς εἶπα ὅτι τὰ παιγνίδιά σας εἶναι ἄκαιρα.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν παίζω διόλου .... Ἀ φαντάζεσθε, ὡραία κυρία, ὅτι χάνει τις γυναῖκα ὡς σᾶς, ὅτι ἀποχωρίζεται, ὅτι τὴν λησμονεῖ, ὅτι παρηγορεῖται! .... Ὄχι, ὄχι, εἶναι δυσκολώτερον καὶ δὲν γίνονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ πράγματα. Δὲν γνωρίζετε ἡμᾶς τοὺς ἐρωτευμένους ἄνδρας! Ἐν ᾧ ὁμιλοῦμεν ἐδῶ εἰξεύρετε τί κάμνει ὁ καϋμένος ὁ Οὐαλβρὺν; πρῶτον ἐπέστρεψε εἰς τὸ οἴκημά του ἔξω φρενῶν καὶ ὡρκίσθη νὰ τιμωρήσῃ ἐμὲ, σᾶς, ὅλην τὴν γῆν· ἔπειτα, ἔκλαυσε... Ὦ! ἔκλαυσε. Ἔπειτα ἐπεριπάτησεν εἰς τὴν κάμαραν του βήματι ταχεῖ, ἐσκέφθη νὰ ταξειδεύσῃ, ἔπειτα διὰ νὰ μὴ κοπιάσῃ καὶ κινηθῇ ἀπὸ τὸν τόπον του, νὰ πετάξῃ τὰ μυελά του. Τοῦτο ἀποφασίσας, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοταξίας ἐνόησε κάλλιστα ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ σᾶς ἰδῇ καὶ τελευταίαν φοράν. Εἶπε νὰ σᾶς γράψῃ· ἀλλὰ τί εἰμπορεῖ κάνεις νὰ γράψῃ εἰς ἕνα τόμον τὸ ὁποῖον ν' ἀξίζῃ ἓν βλέμμα τοῦ ἀγαπωμένου ὄντος; Ἐπῆρε λοιπὸν καὶ ἄφησε ἑκατὸν φορὰς τὸ καπέλλον του,— δηλαδὴ τὸ εἰδικόν μου,— καὶ τέλος λαμβάνων θάρρος τὸ ἔβαλε εἰς τὴν κεφαλήν του καὶ κατέβη ἀποφασιστικὰ· ναὶ μὲν εἰς τὸν δρόμον ἠργοπόρησεν ἴσως ὀλίγον ἀπὸ τὴν ταραχήν του, τὸ πεῖσμα καὶ τὴν δικαίαν ὑπερηφάνειάν του· ἀλλὰ ἔρχεται, πλησιάζει καὶ δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ὑποχωρήσῃ· εἶναι παρὰ πολὺ πλησίον σας καὶ ὑπὸ τὴν ἔλξιν τῆς μαγείας. Δὲν ἐξαρτᾶται πλέον ἀπὸ αὐτὸν τὸ νὰ μὴ σᾶς ἰδῇ· ἡ καρδία του τὸν παρασύρει καί.... Ἰδέτε, ἰδέτε, ἐμβαίνει εἰς τὴν αὐλήν.

Η ΚΟΜΗΣΑΣ.

Λέγετε ἀλήθειαν;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἰδέτε καὶ σεῖς ἡ ἰδία.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ τεταραγμένη.

Κύριε Πρευάν... θὰ ἔλθῃ.

ΠΡΕΥΑΝ.

Αἴ! μάλιστα, αὐτὸ σᾶς ἔλεγα. Γνωρίζετε τὴν συνήθη του φρόνησιν ὅταν ἀναβαίνει εἰς σᾶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴν τὴν φορὰν εἶναι εἰς ἀπόγνωσιν εἰμπορεῖ ν' ἀναβῇ γρηγορώτερα.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Κύριε Πρευάν...

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐννοῶ. Δὲν θέλετε νὰ φανῆτε εὐθὺς, αἴ; Τὸν δέχομαι ἐγώ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Προσέξετε, ὅμως . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Μὴ φοβεῖσθε· ἀποσυρθῆτε ἐδῶ πλησίον καὶ μὴ λησμονήσετε, ὅ,τι σᾶς εἶπα πρὸ μικροῦ· ἢ δὲν εἶμαι ἄνθρωπος, ἢ θὰ στεφανωθῶμεν ὅλοι . . . . ὅταν θέλετε, ἐὰν ὅμως. . .

χαιρετᾷ τὴν Μαργαρίταν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Δὲν εἶπα τίποτε.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ἔλα, Μαργαρίτα.

ΠΡΕΥΑΝ.

Μὴ πηγαίνετε πολὺ μακρὰν, δύο μόνον λέξεις ἔχω νὰ τὸν εἰπῶ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Δύο λέξεις;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ὄχι περισσότερον· μὴ ὑπάγετε μακράν.

ΣΚΗΝΗ ΙΔ΄.

ΠΡΕΥΑΝ, μόνος· ἔπειτα δὲ ὁ ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

ΠΡΕΥΑΝ μόνος.

Τώρα Ἐρρῖκε, ἐδῶ σ' ἔχω! Παρὰ πολὺ μὲ τυραννεῖς καὶ ἀνατρέπεις τὰ σχέδια μου· τώρα, μὰ τὴν πίστιν μου! σὲ κρατῶ, καὶ ζωντανὸς ἀποθαμένος θὰ νυμφευθῇς.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Σεῖς εἶσθε κύριε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐγὼ καθὼς βλέπετε. Δὲν ζητεῖτε ἴσως ἐμέ;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Συμπάθειον, κύριε, σᾶς ζητῶ καὶ βεβαίως γνωρίζετε τί σᾶς θέλω.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ὄχι ἀκόμη, ἀλλὰ εἶσθε κύριος νά. . .

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Σᾶς ἐπιστρέφω τὸ καπέλλον σας.

ΠΡΕΥΑΝ.

Εὐχαριστῶ, ἤμην εἰς ἀνησυχίαν δι' αὐτό.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ, δεικνύων τὴν ἐπιστολήν.

Σεῖς ἐγράψετε αὐτὸ τὸ γράμμα;

ΠΡΕΥΑΝ.

Μάλιστα, κύριε.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Καὶ καταλαμβάνετε πόσον προσβλητικὸν εἶναι δι' ἐμέ;

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν μὲ φαίνεται νὰ λέγῃ τίποτε περὶ ὑμῶν.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Καὶ εἰζεύρετε ἐπίσης, ὑποθέτω, τίνος ὀνόματος ἄξιος εἶναι ὅστις ἐτόλμησε νὰ τὸ γράψῃ;

ΠΡΕΥΑΝ.

Τίνος ὀνόματος; . . . Τὸ ὄνομα εἶναι ὑπογεγραμμένον.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Μάλιστα, κύριε· εἶναι ὄνομα ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον ἠγάπησα ἐκ παιδικῆς μου ἡλικίας καὶ εἰς τὸν ὁποῖον εἶχα πλήρη πίστιν, ὁ ὁποῖος πάντοτε ὑπῆρξε ὁ ταμίας τῶν κρυφιωτέρων τῶν προσφιλεστέρων μου σκέψεων καὶ τὸν ὁποῖον τώρα μόνον προδότην καὶ ψευδῆ φίλον δύναμαι νὰ ὀνομάσω.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἂς παραλείψωμεν τὴν ταὐτότητά του, παρακαλῶ.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ὄχι μόνον μὲ ἐπρόδωκε, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθη τὴν φιλίαν μου, τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν μου.

ΠΡΕΥΑΝ

Ἂς τὴν παραλείψωμεν, σᾶς ἱκετεύω.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Μήπως θέλετε νὰ περιπαίζετε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ὄχι, κύριε, σᾶς ὁρκίζομαι.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Τί ἀποκρίνεσθε λοιπὸν διὰ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἐδῶ διαγωγή σας;

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν τὴν βλέπω κακήν.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ὦ! βεβαίως . . . ἐπέτυχε! Καὶ πιθανῶς παραβλέπετε ὡς μικρὰ πράγματα τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν εὐσυνειδησίαν τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Σᾶς ζητῶ μυριάκις συγγνώμην. Σᾶς παρακάλεσα νὰ παραλείψετε ὅλα αὐτά. Ἀπὸ στιγμιαῖον πεῖσμα εἰμπορεῖ νὰ εἰπῇ τις μερικὰ πράγματα, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ κατάχρησιν.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ὅσα καὶ ἂν εἴπω, κύριε, πάντοτε περισσοτέρων εἶσθε ἄξιος.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἴσως, ἀλλὰ ἤκουσα παρὰ πολλὰ, καὶ ἂν δὲν ἔχετε τίποτε νὰ προσθέσετε. . .

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ὅ,τι προσθέτω εἶναι ἁπλούστατον. Σᾶς ζητῶ λόγον.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἀποποιοῦμαι.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ἀποποιεῖσθε; . . . Δὲν ἐπίστευα ὅτι διὰ νὰ σύρῃ τὸ ξίφος ὁ Κ. Πρευὰν ἔπρεπε νὰ προσκληθῇ δίς.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἑκατοντάκις, ἂν δὲν θέλῃ νὰ τὸ σύρῃ.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Καὶ ποία εἶναι ἡ πρόφασις τῆς ἀρνήσεως;

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἡ πρόφασις; Καὶ ποία παρακαλῶ, εἶναι ἡ πρόφασις τῆς εἰδικῆς σας προκλήσεως;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Πῶς; μὲ ἁρπάζετε τὴν κόμησσαν. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Μήπως εἶσθε συγγενὴς, ἐραστὴς ἢ σύζυγος ἢ κἂν φίλος της;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Εἶμαι . . . ναί, εἶμαι φίλος της, εἷς ἐξ ἐκείνων οἵτινες τὴν ἀγαποῦν περισσότερον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἔχω τὸ δικαίωμα. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Μίαν στιγμὴν, παρακαλῶ. Πιθανὸν νὰ ἔδειξα ὅτι μ' ἀρέσει ἡ κόμησσα· ἀλλὰ ἐννοεῖται ὅτι ἐὰν πρέπῃ διὰ τοῦτο νὰ μονομαχήσω μ' ὅλους της τοὺς φίλους. . .

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Εἶμαι κἄτι περισσότερον παρὰ φίλος . . . Ἐπρόκειτο νὰ τὴν νυμφευθῶ. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Καὶ διατὶ δὲν τὴν ἐνυμφεύεσθε; Ποῖος σᾶς ἐμπόδισε;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ποῖος μὲ ἐμπόδιζε ἐν ᾧ ὅλος ὁ ἔρως μου, ὅλη ἡ πίστις εἰς τὸν δοθέντα λόγον ἦτο ἀντικείμενον τῶν ἐμπαιγμῶν σας; ἐν ᾧ μὲ ἐβλέπετε χαίροντες πίπτοντα εἰς τὴν παγίδα τὴν ὁποίαν μὲ ἐστήσετε καὶ ἐπαίζετε καθ' ἡμέραν μὲ τὴν ὑπόμονον εὐπιστίαν μου! ἐν ᾧ ἦσθε ἀμφότεροι σύμφωνοι βεβαίως, καθ' ὃν καιρὸν ἐγὼ μόνος, μόνος μὲ τὸ πάθος μου, μόνος, ἂν ἦναι κἀνεὶς ποτὲ μόνος ὅταν ἀγαπᾷ! . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ προοίμιον.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ἐδουάρδε! σὺ μὲ μετεχειρίσθης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον!

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐνόμιζα, κύριε, ὅτι πρὸ ὀλίγου μὲ ἐδίδετε ἄλλο ὄνομα.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Μάλιστα, κύριε, ἔχετε δίκαιον. Μὲ ἐνθυμίζετε τὰς λέξεις μου καὶ ἐπειδὴ δὲν σᾶς ἀρέσει νὰ ἀποκριθῆτε...

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν ἀποκρίνομαι εἰς λόγους ἀσκόπους, ἀβεβαίους καὶ ἀλόγους.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ἀσκόπους. Σεῖς ἀποποιεῖσθε τὴν μονομαχίαν.

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν ἀποποιοῦμαι ἐντελῶς. Ἐρωτῶ μὲ ποῖον δικαίωμα μὲ προσκαλεῖτε.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Λοιπὸν ἀφ' οὗ πρέπει. . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Ἐννοεῖται, ἐρωτῶ καὶ πάλιν ἐὰν εἶσθε ἀδελφὸς, ἐρωμένος ἢ σύζυγος τῆς κομήσσης· καὶ ἐὰν δὲν εἶσθε κἀνεὶς ἐξ αὐτῶν θεωρῶ ὡς μηδὲν τοὺς κομπασμούς σας. Δὲν συνειθίζω νὰ σκοτόνομαι μὲ τὸν τυχόντα.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Μὲ τὸν τυχόντα, δίκαιε οὐρανέ!

ΠΡΕΥΑΝ.

Αἴ! βεβαίως, τί περισσότερον εἶσθε; οἰκεῖος, συμφωνῶ· ἀναμφιβόλως εὐχάριστος γνωριμία, τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷ τις ἴσως παρὰ πολὺ εἰς ὡραίας γυναικὸς, ἐξύπνου, ἐλαφρᾶς, ὀλίγον ἀπίστου, τὸ ὁμολογῶ καὶ φήμης ὀλίγον σκοτεινῆς . . .

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Τὴν κόμησσαν ἐννοεῖτε;

ΠΡΕΥΑΝ.

Καὶ διὰ τί ὄχι; Καὶ ἐδῶ θὰ μὲ πιασθῆτε;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ναὶ, εἰς τὴν πίστιν μου, παρὰ πολύ! Ὑπέφερα τοὺς ψυχροὺς καὶ σκληροὺς ἐμπαιγμούς σας, ἀλλὰ ὑβρίζετε γυναῖκα, τὴν ὁποίαν τιμῶ καὶ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ σέβεσθε, ἀφ' οὗ λέγετε ὅτι τὴν ἀγαπᾶτε· ἐλᾶτε, κύριε, ἂς ἔμβωμεν εἰς τὸ δωμάτιόν της. Δὲν ἔχω, λέγετε, τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ὑπερασπίσω· λοιπὸν αὐτὸ τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχασα, τὸ ὁποῖον μὲ ἡρπάσετε, τὸ ὁποῖον εἶχα χθὲς, θὰ τὸ ἐξαναζητήσω ἀπὸ αὐτὴν, ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν καὶ θὰ μὲ τὸ ἀποδώσῃ δὲν ἀμφιβάλλω. Ὅσον ἄπιστος καὶ ἂν ᾖναι γνωρίζω τὴν καρδίαν της καὶ μ' ὅλας της τὰς προδοσίας τὴν ἠγάπησα τόσον, ὥστε πρέπει νὰ μ' ἀγαπᾷ ἀκόμη. Ἐπρόκειτο νὰ γίνω σύζυγός της, εἶχα σχεδὸν τὸ δικαίωμα νὰ φέρω τὸν τίτλον αὐτὸν, ἂς μὲ τὸν δανείσῃ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, θὰ μὲ δώσετε τότε λόγον; Ἐλᾶτε, κύριε, ἂς ἐμβῶμεν ἐδῶ.

Προχωρεῖ διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τοῦ δωματίου τῆς Κομήσσης.

ΠΡΕΥΑΝ, ἐμποδίζει αὐτόν.

Εἰπέ με, Ἐρρῖκε ἐνθυμεῖσαι ὅτι σήμερον τὸ πρωΐ σὲ παρέβαλα μὲ ὄνον ὁ ὁποῖος δὲν τολμᾷ νὰ διαβῇ ῥυάκιον;

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Τί σημαίνει αὐτό;

ΠΡΕΥΑΝ.

Αἴ! Ἰδοὺ τὸ ῥυάκιον, αὐτὴ ἡ θύρα· ἐμπρὸς ὤθησέ την! ἐχρειάσθη κόπος διὰ νὰ φθάσωμεν.

Ὠθεῖ τὴν θύραν. Εἰσέρχονται ἡ Κόμησσα καὶ ἡ Μαργαρίτα.

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'.

ΠΡΕΥΑΝ, ΟΥΑΛΒΡΥΝ, Η ΚΟΜΗΣΣΑ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

—

ΠΡΕΥΑΝ.

Προχωρήσετε, προχωρήσετε, ἄπιστε κόμησσα. Ἰδοὺ κομψὸς ἱππότης, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὸν τίτλον τοῦ συζύγου μόνον δι' ἓν τέταρτον, ὡς λέγει, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα νὰ μὲ στείλῃ εἰς τὸν Ἅδην.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Εἶναι δυνατὸν νὰ ἠπατήθην τόσον ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἄ ! Θεέ μου ! πόσον ἐφοβήθην !

ΠΡΕΥΑΝ.

Μᾶς ἠκούετε λοιπόν ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ὦ ! ναί.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ἔχω μεγάλα σφάλματα πρὸς σᾶς κύριε Οὐαλβρύν. Ὁ φίλος σας μὲ ἔδωκε κακὴν συμβουλὴν καὶ σᾶς ζητῶ συγγνώμην διότι τὴν ἠκολούθησα.

ΠΡΕΥΑΝ.

Ὄχι τόσῳ κακὴν, κυρία. Ὁμολογεῖτε τοὐλάχιστον ὅτι ἐτήρησα τὸν λόγον μου. (Πρὸς τὸν Οὐαλβρύν.) Φίλε μου, συγχώρησέ με καὶ σὺ, χάρις εἰς ὅσας ὕβρεις μὲ εἶπες.

ΟΥΑΛΒΡΥΝ.

Ἄ ! Κυρία, εἶμ' ὁ μόνος ἔνοχος διότι ἀμφίβαλα πρὸς στιγμὴν περὶ ὑμῶν.

Φιλεῖ τὴν χεῖρα αὐτῆς.

ΠΡΕΥΑΝ, πρὸς τὴν Μαργαρίταν.

Καὶ ἡμεῖς, Μαριγὼ, συγχωρούμεθα ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

Ἐὰν συγκατατίθεμαι εἶναι ἀπὸ καλλοσύνην ψυχῆς.

ΠΡΕΥΑΝ.

Καὶ ἐγὼ ἀπὸ ἁπλοῦν οἶκτον . . . Ἐμπρὸς ἂς προσπαθήσωμεν νὰ παρηγορηθῶμεν διὰ τὴν λύπην τὴν ὁποίαν ἐπροξενήσαμεν ἀμοιβαίως.

(Ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset)

Σ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ.

Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς **The Daily telegraph**, ἐκ συστήματος καταφερομένη κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐδημοσίευσε τὴν 27 Ἰουλίου τὸ ἑπόμενον ἄρθρον περὶ τῶν ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει ἑλληνικῶν προϊόντων.

« . . . Σήμερον δὲ θέλομεν ἐπικαλεσθῆ τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν εἰς τὴν ἔκθεσιν χώρας, ἥτις ὑπῆρξε μὲν κοιτὶς πάσης τῆς ἡμετέρας εὐρωπαϊκῆς ἀγωγῆς, ἔπεσε δὲ ἀτυχῶς ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης περιωπῆς, διέψευσε πολλάκις τὰς γλυκείας ἐλπίδας τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, σπαράσσεται σήμερον ὑπὸ ἐμφυλίων διχονοιῶν, καὶ ὅμως ἐμπεριέχει τοιαῦτα φυσικὰ στοιχεῖα εὐδαιμονίας καὶ ἰσχύος, ὥστε μετὰ τὰς τόσας ἀποτυχίας εἶναι ἔτι ὀρθὸν νὰ πιστεύσωμεν τὴν ἐπὶ τέλους ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Αἱ τραχαὶ καὶ οἱ περισπασμοὶ, περὶ ὧν εἴπομεν, δὲν ἐπέτρεψαν νὰ γείνῃ ἐντελεστέρα ἡ ἑλληνικὴ ἔκθεσις· καὶ τῳόντι εἶναι πολλὰ εὐτελής. Ἀλλ' ἔπραξεν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ἐκεῖνος εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ διάταξις τῶν σταλέντων, καὶ πολλὰ τούτων εἵλκυσαν συντονωτάτην προσοχήν. Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ἐξετέθησαν ἄρθονοι καὶ πολλὰ δείγματα σίτου εἶναι ἀξιολογώτατα. Ἡ κριθὴ φαίνεται ἀρίστη καὶ μάλιστα ἡ τῆς Κυπαρισσίας· ἀλλὰ καὶ βρίζα καὶ ἀραβόσιτος προάγονται ἄφθονοι ἐν Ἑλλάδι, καί τινα τῶν σταλέντων δειγμάτων εἶναι καλά. Παρὰ χώρας ὅπου σμήνη μελισσῶν ἐβόμβουν περὶ τὸν Πλάτωνα, ὅπου τὸ ὄρος Ὕβλα εἶναι περιώνυμον (*), οἱ ἀρχαιολόγοι προσδοκῶσι βεβαίως ἄφθονον καὶ ἡδύτατον μέλι, καὶ δὲν ἔχουσιν ἄδικον· διότι τὸ σταλὲν ἐκ Σαλαμῖνος ἔχει ἀμβροσίαν εὐωδίαν καὶ γλυκυτάτην γεῦσιν· δι' ὃ ὁ εὐτυχὴς ἀγωνοδίκης ἢ ὁ προνομιοῦχος ἐκεῖνος ὅστις θέλει ἐξετάσει αὐτὸ δι' ἄλλης αἰσθήσεως ἢ διὰ τῆς ὄψεως, θέλει ἐπισύρει τὰ φθονερὰ βλέμματα πάντων τῶν μικρῶν παιδίων τῆς γειτονίας. Ἡ φήμη τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων αὐτῆς διὰ τὰς σταφυλὰς καὶ τὰς σταφίδας εἶναι γνωστὴ εἰς πάντα φίλον τῶν *πλόμπουδιγκ*, ἤτοι εἰς πάντα ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν φυλήν· ἡ δὲ φήμη αὕτη δικαιοῦται ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐκτεθέντων. Οἱ ἔχοντες ἔμπειρον τὴν γεῦσιν περὶ τὰς ἐλαίας θέλουσι χαρεῖ βλέποντες τὸν πλούσιον καὶ εὔχυμον καρπὸν τοῦ εἴδους τούτου τὸν ὁποῖον προάγει ἡ Ἑλλάς· εἶναι μεγάλαι, λιπαραὶ, γλυκεῖαι ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολλὰ ἐλαιώδεις. Ἡ ἀρωματικὴ αὐτῶν πνοὴ θέλει βεβαίως δελεάσει τοὺς εὐρώστους ἀγωνοδίκας κατὰ τὴν προσεχῆ δοκιμήν. Ἐὰν ὁ οἶνος τῆς ἐνεστώσης Ἑλλάδος εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἴδους τὸ ὁποῖον ἀνεγαργάριζεν ὁ Ἀνακρέων, τοῦτο εἶναι ζήτημα τὸ ὁποῖον παραδίδομεν εἰς τὰς συζητήσεις τῶν λογιωτάτων· τὸ καθ' ἡμᾶς ἐπαινοῦμεν ἰδίως τὸ λεγόμενον « *μαῦρον κρασί* ». Ναὶ μὲν δὲν εἶναι ποτὸν πολυτελείας, εἶναι ὅμως εἰς ἄκρον εὐθηνὸν, διότι ἑκάστη φιάλη τιμᾶται ὀλιγώτερα τῶν δέκα δηναρίων· καὶ ὅμως εἶναι ἀνωτερον κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ οἴνου ὅστις πωλεῖται ἐν ἀφθονίᾳ ἀντὶ πολλοῦ, τιτλοφορούμενος ψευδῶς *βουρδιγάλειος*. Ἐὰν εἰσαχθῇ εἰς τὸν τόπον ἡμῶν θέλουσι βεβαίως κερδήσει οἱ πωληταὶ, διότι θὰ εὕρωσι πολλοὺς τοὺς ἀγοραστάς. Ὁ κάλλιστος

(*) Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου συγχέει τὸ ἐν Σικελίᾳ ὄρος Ὕβλαν, ὅπου, ὡς βεβαιοῖ ὁ Στράβων, προήγετο ἐξαίσιον μέλι, μετὰ τοῦ Ὑμηττοῦ. Σ. Π.

εἶναι ὁ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ τοῦ Ναυπλίου. Ἀπὸ τοῦ οἴνου εἰς τὸν καπνὸν ἀνεπαίσθητον τὸ διάστημα. Ὁ ἐν Ἑλλάδι καλλιεργούμενος καπνὸς εἶναι εὔοσμος, παραπλήσιος πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν πωλούμενον *τουρκικόν*. Ὑφασμάτων δὲ δὲν πλουτεῖ ἡ ἑλληνικὴ ἔκθεσις· ἔχει ὅμως διαφόρους τάπητας οἵτινες εὗρον προθύμως Ἄγγλους ἀγοραστάς. Καὶ τὰ δείγματα τῆς κατειργασμένης καὶ ἀκατεργάστου μετάξης εἶναι ἄξια λόγου. Ἀξιοπαρατήρητον δὲ πρὸ πάντων εἶναι τὸ πολυτελὲς ἔνδυμα τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν Κ. Ν. Παπακώστα. Θὰ παρέλθῃ βέβαια πολὺς καιρὸς πρὶν ἢ τολμήσῃ τις κόρη τῆς Ἀλβιόνος νὰ φορέσῃ τοιοῦτον λεπτὸν ἔνδυμα· ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ στιλπνότης τοῦ προκειμένου δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν φιλοκαλίαν, καὶ τὰ χρυσᾶ κεντήματα εἶναι λεπτοφυέστατα καὶ ὡραιότατα. Καὶ ἄλλα ἐνδύματα ἐξετέθησαν, τὸ ἀνωτέρω ὅμως εἶναι ἀναντιῤῥήτως ἀριστούργημα. Κιβώτιον περιέχον βαλάντια, φέσια καὶ σάκκους καπνοῦ παράκειται, καὶ θέλει ἀξιωθῆ τυχαίου βλέμματος. Τῶν ὀρυκτῶν ἡ συλλογὴ εἶναι πενιχρὰ, περιέχει ὅμως σιδηρᾶ τινα τὰ ὁποῖα λέγονται πολύτιμα ἢ πλούσια. Δύο ὡραιότατοι κίονες εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων δειγμάτων ἀρχαίου πρασίνου τὰ ὁποῖα εἴδομεν· καὶ οἱ δύο ἐξήχθησαν ἀπὸ τῶν λατομείων τῆς Πελοποννήσου. Εἰ δὲ καὶ τὰ κακῶς κατεσκευασμένα κιονόκρανα ἀσχημίζουσιν αὐτοὺς, ὅμως τὸ κάλλος πάντων εἶναι ἀμίμητον. Ἀλλ' ἴσως τὸ περιεργότερον ὅλων τῶν ἐκτεθέντων παρὰ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ ξυλογράφημα τοῦ Ἀθηναίου τεχνίτου Ἀγαθαγγέλου. Μόλις ἐξισοῦται πρὸς αὐτὸ, βεβαίως ὅμως δὲν ὑπερέχει, ὁποιονδήποτε ἄλλο τοιούτου εἴδους ἔργον ἐν τῇ ἐκθέσει. Παριστᾷ δὲ τὴν ἐνανθρώπισιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ εἶναι συλλογὴ ξυλογραφημάτων γενομένη μετὰ τοσούτῳ θαυμασίας λεπτότητος, ὥστε ὁμοιάζει λεπτοφυεστάτην *δαντέλλαν*. Ὁ παρατηρητὴς ἔχει ἀνάγκην μικροσκοπίου μεγεθύνοντος εἰς ἄκρον τὰ ἀντικείμενα ὅπως ἐκτιμήσῃ τὸ σύμπλεγμα, τὸ πλῆθος τῶν λεπτομερειῶν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ τεχνίτου. Λυπούμεθα ὅτι τοιοῦτον λαμπρὸν ἔργον ἀσχημίζεται ὑπὸ εὐτελοῦς περιβασίου. Ἀλλὰ καὶ τῶν μαθητῶν τις τοῦ Ἀγαθαγγέλου Πρανουδάκης τὸ ὄνομα, ἐξέθετο ξυλογράφημα οὐχὶ ἀνάξιον τοῦ διδασκάλου. Πρὸς τούτοις εἴδομεν καὶ πλῆθος προτομῶν καὶ ζωγραφιῶν· ἀλλὰ περὶ τούτων προτιμότερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅσον ἔνεστιν ὀλιγώτερα. Εἶναι θεατρικαὶ κατά τε τὴν ἰδέαν καὶ τὸν ῥυθμὸν, καὶ εἰκονίζουσι μὲν τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα, εἶναι ὅμως ἐλλειπέσταται περί τε τὸν χρωματισμὸν καὶ τὴν φαντασίαν. Ἀγάλματά τινα ὅμως εἶναι ἀξιολογώτατα. Ὁ Κ. Κόσσος ἐξέθετο προτομὴν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τῆς ὁποίας ἡ τέχνη ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὴν τῶν μεγάλων ἀγαλματοποιῶν τῆς Ἰταλίας. Οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι ἐξέθεντο ἐπίσης δύο περίεργα ἀγάλματα, τὸ μὲν παριστάνον Ἕλληνα ποιμένα παίζοντα αὐλόν· ἡ στάσις τοῦ ποιμένος εἶναι φυσικὴ καὶ ἀνεπιτήδευτος, καὶ καθαρώτατος ἅμα δὲ καὶ ἁρμοδιώτατος εἶναι ὁ ῥυθμός· τὸ δ' ἕτερον ἔχει χαρακτῆρα πολὺ πλέον εὐκίνητον. Ἕλλην στρατιώτης καθήμενος ἐπὶ πέτρας δράσσει ὄπισθεν αὐτοῦ μὲ τὴν δεξιὰν τὸ πυροβόλον του καὶ μὲ τὴν ἀριστερὰν σκιάζων τοὺς ὀξυδερκεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς ὅπως ἴδῃ καλήτερον, παρατηρεῖ ἄγρυπνος τοὺς πλησιάζοντας ἐχθρούς. Καὶ μετέχει μὲν γαλλικοῦ ὕφους τὸ ἔργον τοῦτο, ἐν γένει ὅμως ἔχει τὸν χαρακτῆρα ἐθνικὸν καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαιτέραν ἀξίαν.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Πολιτικὰ πολιτικῶν τὰ πάντα πολιτικά !

Εἰς τὴν ἀγορὰν ὀψωνεῖς τὸ πρωΐ . . . πολιτικά.

Δίελθε τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰόλου μέχρι τοῦ καφφενείου τῆς Ὡραίας Ἑλλάδος. Ἄ! ἐδῶ πλέον γενικὴ πολιτική. — Διωρίσθη ὁ δεῖνα. — Ἔμαθες τὸ νέον. — Ἀλαταποθηκαρίων μεταθέσεις, τρέξατε φίλοι· καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀκούεις ἢ τὸν ἀδιάκοπον τοῦτον βόμβον ὡσεὶ μυιῶν περὶ μέλι.

Τραπῶμεν τὴν Ἑρμαϊκὴν ὁδὸν — καὶ ἐν παρενθέσει, δὲν εἰξεύρω διατὶ ἡ λέξις δρόμος δὲν ἀρέσκει εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· — εἴσελθε εἰς ἓν τῶν πολλῶν κουρείων· ὁ κουρεὺς, μὴ διδαχθεὶς, ἢ λησμονήσας τὸ τοῦ ἀρχαίου του συντεχνίτου πάθημα λαλεῖ ὁ λαλίστατος . . . πολιτικά. Διότι δὲν ἐλησμονήσατε βεβαίως ὅτι ὑπῆρχέ ποτε Ἀθηναῖος στρατηγὸς, καλούμενος ἀγαθῇ τύχῃ Νικίας· τούτου τὸν βίον ἔγραψεν ὁ φίλος Πλούταρχος· περιγράφων δὲ τὴν ἐν Σικελίᾳ ἧτταν καὶ καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων λέγει ἐν τέλει τοῦ βίου· « Ἀθηναίοις δέ φασι τὴν συμφορὰν οὐχ ἥκιστα διὰ τὸν ἄγγελον ἄπιστον γενέσθαι. Ξένος γάρ τις, ὡς ἔοικεν, ἀποβὰς εἰς Πειραιᾶ καὶ καθίσας ἐπὶ κουρείῳ, ὡς ἐγνωκότων ἤδη τῶν Ἀθηναίων λόγους ἐποιεῖτο τῶν γεγονότων. Ὁ δὲ κουρεὺς ἀκούσας, πρὶν ἄλλους πυνθάνεσθαι, δρόμῳ συντείνας εἰς τὸ ἄστυ καὶ προσβαλὼν τοῖς ἄρχουσι εὐθὺς κατ' ἀγορὰν ἐνέβαλε τὸν λόγον. Ἐκπλήξεως δὲ καὶ ταραχῆς ὡς εἰκὸς γενομένης, οἱ μὲν ἄρχοντες ἐκκλησίαν συναγαγόντες, εἰσήγαγον τὸν ἄνθρωπον. Ὡς δ' ἐρωτώμενος παρ' οὗ πύθοιτο, σαφὲς οὐδὲν εἶχε φράζειν, δόξας λογοποιὸς εἶναι καὶ ταράττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸν τροχὸν καταδεθεὶς ἐστρεβλοῦτο πολὺν χρόνον ἕως ἐπῆλθον οἱ τὸ πᾶν κακὸν, ὡς εἶχεν, ἀπαγγέλλοντες. Οὕτω μόλις ὁ Νικίας ἐπιστεύθη παθὼν ἃ πολλάκις αὐτοῖς προεῖπεν. »

Ἀλλοίμονον ὅμως ἂν τὴν σήμερον δι'ἑκάστην μὲν ψευδῆ εἴδησιν συνήρχοντο εἰς *ἐκκλησίαν* αἱ βουλαί, ἕκαστος δὲ *λογοποιὸς* ἐφημεριδογράφος ἢ καὶ πάντες οἱ λογοποιοὶ κηφῆνες εἰσαγόμενοι εἰς αὐτὰς ἐστρεβλοῦντο· τότε, νὴ Δία, δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει ὅλοι οἱ τροχοὶ τῶν Ἀθηνῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ Γαλλιανείου ἁμαξοπηγείου.

Ἀλλ' ἐν τούτοις ἂς προχωρήσωμεν. Φαίνεται ἡ Καπνικαρέα, διαφυγοῦσα τὴν ἀφιλόκαλον σκαπάνην καὶ παρ' αὐτὴν τὸ Δημαρχεῖον, ἐν ᾧ σμῆνος ἀνθρώπων,

ἠότε ἤθνεα εἶσι μελισσάων ἀδινάων
. . . . . ἀεὶ νέον ἐρχομενάων,

μεμφομένων τὰς ἀρχὰς διὰ τὴν παντελῆ ξηρασίαν τῶν πλείστων ἰδιωτικῶν κρηνῶν. Ἐδῶ εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦτο ἐκτεθειμέναι θερμαίνονται αἱ εἰκόνες διαφόρων καὶ περιφήμων ἀντιπολιτευομένων, συμπολιτευομένων, ὑπουργῶν, συνωμοτῶν, ἀνταρτῶν κτλ. . . . πολιτικά! Ἐκεῖ τρίζει μελαγκόλυνδρον πιεστήριον ἐν τυπογραφείῳ ἐφημερίδος πολιτικῆς καὶ *φιλολογικῆς* . . . Καὶ βεβαίως δὲν πρόκειται περὶ φιλολογίας! — Εἰς συναναστροφὴν εἰς χορὸν τρέχεις . . . πολιτικά! Ἀ! ἂν ὑπῆρχε θέατρον! θὰ ἤκουες τοὐλάχιστον τοῦ *Κουτρούλη τὸν* ἐπιτήδειον *γάμον*. Πλαγιάζεις διὰ νὰ κοιμηθῇς, ἀπαυδήσας τέλος, ἀλλὰ, βαβαὶ τῆς δυστυχίας! ὀνειρεύεσαι . . . ὅσα πολιτικὰ ἤκουσες ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐξυπνᾷς . . . ἀποστηθίζων τὸν λόγον τοῦ δεῖνα ῥήτορος βουλευτοῦ ἢ τὸ ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης. *Πολιτικὰ πολιτικῶν τὰ πάντα πολιτικά!*

Ἀ! ἂς ἀφήσωμεν τέλος τὰ πολιτικὰ καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐφημερίδας. Καλαὶ μὲν αἱ ἐφημερίδες διότι ἕνεκεν αὐτῶν θὰ κερδήσῃ τὸ ἐν Πειραιεῖ νεοσύστατον πιεστηρίων χυτήριον· καλοὶ δὲ καὶ οἱ λόγοι ὅταν δὲν ᾖναι παρὰ πολὺ ἐκτενεῖς· ἀλλὰ δὲν προτιμᾷς, φίλε ἀναγνῶστα (σὲ τὸν λαϊκὸν ἐννοῶ), δὲν προτιμᾶτε, Κύριοι καὶ Κύριαι φιλίστορες, τὸν ἄκακόν μου κάλαμον ἀπὸ τὴν κεραυνοβόλον καὶ ἀπειλητικὴν καὶ δυσοιώνιστον διατριβογραφίαν καὶ λόγου εὔροιαν; Τοὐλάχιστον ἐγὼ ἂν καὶ ἀνεπιτήδειος σφόδρα δὲν θὰ ἐκθέτω πολιτικὰς ἱερεμιάδας· θὰ σᾶς περιγράψω ἀνακαλύψεις, ἐφευρέσεις, παθητικὰ δράματα ἐν γένει ἐν πάσῃ τῇ ἀνθρωπίνῳ κοινωνίᾳ γενόμενα καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ τῶν ἄλλων ζώων· θὰ σᾶς ἐξιστορήσω, μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἄθλους, θὰ σᾶς παρασύρω εἰς ποιητικοὺς καὶ ὑγιεινοὺς περιπάτους καὶ ἀρχαιολογικὰς ἐπισκέψεις κτλ. κτλ. Ἐὰν δέ ποτε φανῶ ὑπὲρ τὸ δέον ἐνοχλητικὸς τότε . . . ὦ! τότε παύω καὶ ἐπανέρχεσθε εἰς τὰ πολιτικὰ διὰ νὰ ἰαθῆτε κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὁμοιοπαθητικῆς.

Ἰδοὺ τί ἀναγινώσκω εἰς γράμμα τι ἐκ Παρισίων.

« . . . *Ἀνθυπολοχαγὸς Ἕλλην, Νικολαΐδης,* ἐπέστη χθὲς *ἄριστα τὴν ἐξέτασιν τῆς* licence ès sciences mathématiques, *ἥτις, ὡς εἰξεύρεις εἶναι δυσκολωτάτη· ἀλλ' ὅλοι οἱ ἐνταῦθα ἕλληνες ἀξιωματικοὶ εἶναι καλοὶ καὶ ἐπιμελοῦνται . . .*» *Χαίρομεν τῷ ὄντι ὅτι ἡ ἐλπὶς τῆς Ἑλλάδος ὁ στρατὸς ἀποκτᾷ τοιούτους ἀρχηγοὺς, οἵτινες μόνοι συνδιαλλάττουσι τὰς δύο ἀντιθέτους γνώμας τῶν εἰρηνικῶς διὰ τῆς παιδείας ἐπιθυμούντων τὴν κατάκτησιν τοῦ ἐπιλοίπου μέρους τῆς πατρίδος Ἑλλάδος καὶ τῶν διὰ πολέμου ἐπισπευδόντων αὐτήν. Τὸ καθ' ἡμᾶς πιστεύομεν ὅτι ἂν πεντήκοντα μόνον ἀξιωματικοὶ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τοῦ Κ. Νικολαΐδου, ἐντὸς μικροῦ θέλουσιν ἀποδιώξει διὰ τοῦ ξίφους τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τῆς πατρίδος γῆς, ἀφ' οὗ πρότερον διὰ τῆς παιδείας ἀνοίξωσι δίοδον εἰς τὰς ἑλληνικὰς φάλαγγας.*

Πλέομεν εἰς πέλαγος ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων, Κύριοι καὶ Κυρίαι, ὡς ἄλλοτε ὁ σοφὸς Ἀρχιμήδης καὶ ὁ ἔμφρων Κολόμβος. Ἀνακαλύπτεται τὸ ὑπάρχον μὲν, ἀλλ' ἀγνοούμενον καὶ κεκρυμμένον, ἐφευρίσκεται δὲ τὸ μὴ ὑπάρχον μέχρι τοῦδε καὶ τώρα διὰ διαφόρων συναρμολογιῶν κατορθούμενον· ἀνακαλύπτεται ἡ Ἀμερικὴ, ἐφευρίσκονται τὰ ἀτμόπλοια.

Ἀνεκαλύφθη, λέγεται, κομήτης ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀστεροσκοπείου.

Ἐφευρέθη τρόπος ἐφαρμογῆς τῆς φωτογραφίας εἰς τὴν ξυλογραφίαν.

Ὁ κύριος Εὐγένιος Βαρούξης, ξυλογράφος γάλλος ἐφεῦρε τὸν πρὸ πολλοῦ ἀναζητούμενον τρόπον τοῦ ἐντυποῦν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ πυξίνου πίνακος τοῦ παρεσκευασμένου διὰ τὸν ξυλογράφον τὴν φωτογραφίαν, ἥτις πρόκειται νὰ ξυλογραφηθῇ, ἀντὶ τῆς ἰχνογραφουμένης ἀντιγραφῆς, πάντοτε οὐχὶ ἐντελῶς ὁμοίας οὔσης. Μέχρι τῆς ἐφευρέσεως ταύτης τοῦ Κ. Βαρούξη οὐδεμία ἀπόπειρα ἐφαρμογῆς τῆς φωτογραφίας εἰς τὴν ξυλογραφίαν εἶχεν ἐπιτύχει· ἀλλ' ὁ Κ. Βαρούξης, διὰ τῆς διπλῆς αὐτοῦ πείρας ὡς ξυλογράφου καὶ φωτογράφου, ἔλυσε τὸ πρόβλημα. Πρὸς τοῖς ἄλλοις προτερήμασι τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ἡ τυπογραφικὴ προσλαμβάνει εἰς τὸ ἑξῆς ἐπίκουρον τὴν φωτογραφίαν ἐν τοῖς μεθ' εἰκόνων συγγράμμασιν. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐφηρμόσθη ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς τῶν Παρισίων τυπογραφίας ἥτις ἔκ τινι ἐκδόσει τῶν Ἁγίων Εὐαγγελίων ἐκτεθειμένῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Λονδίνου περιέχει πλὴν τῶν ἄλλων εἰκόνων καὶ μίαν κατὰ τὸν νέον τρόπον ξυλογραφηθεῖσαν· μίαν μόνην, τὴν Παραβολὴν τῶν δύω υἱῶν, διότι διαζόμενος ὁ Κ. Βαρούξης δὲν ἐδυνήθη νὰ κατασκευάσῃ καὶ τὰς ἄλλας πρὸ τῆς ἐκθέσεως.

Ἐφευρέθη καὶ ἡ ἡλιογραφία . . . Καὶ μὴ ἀπορήσετε διὰ τὸ ὄνομα· ναὶ μὲν ἡλιογραφία καὶ φωτογραφία εἶναι συνώνυμα, ἀλλὰ βλέπετε ὅτι *λεωφόροι*

ὠνομάσθησαν οἱ πλατύτεροι δρόμοι, τὰ boulevards, ἐν ᾧ καὶ οἱ ἄλλοι λαὸν φέρουσι, *λεωφορεῖα* τὰ omnibus, ἐν ᾧ καὶ αἱ ἅμαξαι λαὸν φέρουσι, λέγομεν δὲ ὡς καὶ οἱ πρόγονοι *ἔτειν τὴν χεῖρα* ἐννοοῦντες τὴν δεξιὰν ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀριστερὰ εἶναι χείρ. *Ἡλιογραφία* λοιπὸν εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν φωτογραφία καὶ διὰ τοῦτο φέρει διακριτικὸν ὄνομα.

Τὸ δαγερρεότυπον διεδέξατο ἡ φωτογραφία καὶ μετὰ τὴν φωτογραφίαν ἰδοὺ ἔρχεται ἡ ἡλιογραφία. Ὁ ἥλιος δὲν ἰχνογραφεῖ μόνον τὴν εἰκόνα, σκάπτει καὶ ἐγγλύφει αὐτὴν ἐπὶ χάλυβος καὶ οὕτω τὰ ἀντίτυπα δὲν ἐξαφανίζονται πλέον, διότι ἐντυπούμενα διὰ τυπογραφικῆς μελάνης εἰσὶν ἐντελῶς ἀνεξάλειπτα.

Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς χάρις τοῖς Κυρίοις Βωδράνῃ καὶ Δὲ λὰ Βλαγχέρῃ ἕκαστος ἡμῶν δύναται νὰ ἔχῃ κεχαραγμένην τὴν εἰκόνα του καὶ νὰ μεταβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ἥτις μετὰ ἑκατὸν ἔτη δύναται νὰ ἐκτυπώσῃ ἐν ὁποιῳδήποτε τυπογραφείῳ χιλιάδας τολλὰς ἀντιτύπων οὐχ ἧττον εὐκρινῶν καὶ ζωηρῶν τοῦ τῆς πρώτης ἡμέρας.

Ὁ θαυμάσιος οὗτος τρόπος γίνεται θαυμασιώτερος καὶ σαγηνεύει τοὺς ἀνθρώπους ἕνεκα τῆς εὐθηνείας· διότι αἱ χαραττόμεναι εἰκόνες μόλις τὸ ἕκτον τῆς τιμῆς τῆς χαλκογραφίας ἔχουσιν.

Οἱ Κ. Βωδράνης καὶ Βλαγχέρης κατέστησαν τῷ ὄντι εὐγνωμοσύνης ἄξιοι διὰ τὴν εἰς τὰς καλὰς τέχνας συνδρομὴν αὐτῶν, ἐνώσαντες οὕτω τὴν ἀκρίβειαν τῆς φωτογραφίας πρὸς τὸ ἀνεξίτηλον τῆς χαλκογραφίας.

Ἠκούσατε τίποτε περὶ τοῦ παραδόξου καὶ συγκινητικοῦ δράματος τῆς κτηνιατρικῆς σχολῆς τοῦ Ἀλφόρ; — Τώρα εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς λύσσης· αὐτὸ τὸ θέρος εἶναι ἡ κακίστη τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους· ὁ πολὺς καύσων τήκει τὸν μυελὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ θέρος γίνονται αἱ περισσότεραι αὐτοχειρίαι· οἱ πλεῖστοι τῶν παραφρονούντων παραφρονοῦσι τὸ θέρος· τὸ θέρος αἱ πόλεις μένουσιν ἔρημοι καὶ ἀναχωροῦσι πάντες εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰς νήσους· τὸ θέρος αἱ Ἀθῆναι περιβάλλονται μὲ ἀδιάλυτον κονιορτῶδες νέφος.

Πρό τινος χρόνου ἦχθησαν εἰς τὴν κτηνιατρικὴν σχολὴν τοῦ Ἀλφόρτου δύο σκύλλαι ἑτοιμόγεννοι δηχθεῖσαι παρὰ κυνὸς λυσσῶντος. Ἐκλείσθη δὲ ἑκατέρα εἰς ἴδιον καὶ εὐρύχωρον δωμάτιον, καὶ μετ' ὀλίγον σφοδρὰ συμπτώματα τῆς καταλαβούσης αὐτὰς ἀσθενείας ἐνεφανίσθησαν. Ἠγωνίζοντο νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ παντὸς ὅστις ἐπλησίαζε καὶ ἔθραυον τοὺς ἰδίους ὀδόντας δάκνουσαι τὰ σίδηρα τοῦ κλωβοῦ.

Μετά τινας ἡμέρας ἐγέννησαν ἀμφότεραι καὶ, τρομερὸν καὶ συγκινητικώτατον θέαμα, νὰ βλέπῃ τὴν μητρικὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀσθένειαν διαδεχομένας ἀλλήλας. Νῦν μὲν ἥσυχοι καὶ πραεῖαι ἐβύζαον τοὺς σκύλακας, ἔλειχον καὶ ἐκάλυπτον διὰ τοῦ θερμαινομένου σώματος αὐτῶν, νῦν δὲ ἡ λύσσα ὑπερνικῶσα ἐνέβαλλεν αὐτὰς εἰς τρομερὰν μανίαν παύουσαν, εὐθὺς ὡς ἤκουον τὴν φωνήν τινος τῶν σκυλάκων, πρὸς ἣν συνέτρεχον εὐθὺς καὶ ἐγαλάκτιζον καὶ ἐθώπευον αὐτά.

Πρωΐαν τινα εἰς μιᾶς ἡμέρας διάστημα εὑρέθησαν ἀμφότεραι νεκραί· τὰ πτώματα αὐτῶν ἀφηρέθησαν καὶ ἐδόθη γάλα εἰς τοὺς σκύλακας πιόντας αὐτὸ ἀπλήστως.

Νῦν ἀναμένεται ἀνυπομόνως νὰ μάθωμεν ἂν τὰ ζῶα ταῦτα ὑπὸ πασχουσῶν μητέρων τραφέντα καὶ τοσάκις καλυφθέντα ὑπὸ τοῦ μητρικοῦ σιάλου θέλουσι κληρονομήσει τὴν μητρικὴν ἀῤῥωστίαν, καταβληθῇ ὡς ἐκεῖναι ὑπὸ πάθους τοσοῦτον εἰσέτι μυστηριώδους καὶ μέχρι τοῦδε ἀλύτου τῆς ἐπιστήμης προβλήματος.

Υ. Γ. Εἰς τὰς τελευταίας γαλλικὰς ἐφημερίδας ἀναγινώσκομεν ὅτι ἀμφοτέρων τῶν μητέρων οἱ σκύλακες ἀπορρίψαντες πᾶσαν τροφὴν ἐψόφησαν διαδοχικῶς· τὸ πρόβλημα λοιπὸν ἐλύθη ὡς ἀνεμένομεν.

Πρὸς ἀποζημίωσιν ὅμως ἔχομεν τὰ λουτρὰ καὶ τοὺς λιμένας Φαλήρου, Πειραιῶς καὶ Μουνυχίας, ἔχομεν καὶ τὴν πατρίδα τοῦ Μενάνδρου τὴν Κηφισιὰν, τὴν ὁποίαν δὲν εἰξεύρω διατί, μᾶλλον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀρχαΐζοντες, γράφομεν ἀναβιβάζοντες τὸν τόνον, ἐν ᾧ καὶ εἰς τὴν συνήθειαν διέμεινε τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι συνηθέστερον. Ἔχομεν δὲ καὶ ἀκοπωτέραν ἄλλην διασκέδασιν, τὸν περίζ τῆς ἀκροπόλεως περίπατον, τὸν ὁποῖον περιπατοῦμεν ἀδιακόπως μουσικευόμενοι καὶ κατακηλούμενοι· διότι μουσουργεῖον μὲν ἔγινε ὁ δαπανηρὸς κῆπος τοῦ Θησείου, ἀνέκτησε δὲ μέρος τῆς παλαιᾶς δόξης τὸ Ὠδεῖον, ἀποκτῆσαν καὶ πάλιν μουσικοὺς, ὀλίγον παραφώνους ὁμολογῶ, ἀλλὰ μουσικούς· μόνον *ἀγωνιστὰ* τῷ λείπουν πλέον . . . ἂν καὶ παρὰ τὰς τραπέζας τοῦ μικροῦ καφφενείου βλέπεις τάντοτε καθημένους *ἀγωνιστάς*. Καταθέλγεσαι δὲ καὶ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς θέας, τερπόμενος τήν τε γεῦσιν, τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοήν, ἀφ' οὗ πρῶτον ψαύσῃς καὶ ἐξετάσῃς τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἀνάγλυφα καὶ δὲν ἀναγνώσῃς τὰς ἐκχωσθείσας ἐπιγραφάς. Οὕτω, καὶ τὴν τετάρτην αἴσθησιν τὴν *ἀφὴν* εὐχαριστήσας, καταλείπεις περὶ λύχνων *ἀφὰς* τὴν μουσικὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ διερχόμενος παρὰ τὰ ἄκτιστα οἰκόπεδα ἱκανοποιεῖς καὶ τὴν *ὄσφρησιν*. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ἀρχαιολογικὰ κατηντήσαμεν, τανύσατε πρὸς μικρὸν ἔτι τὰ βεβαρημένα βλέφαρά σας καὶ ἀναγνώσατε τὸ κατωτέρω διάταγμα.

ΟΘΩΝ κτλ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

1) Ἐγκρίνεται ἡ σύστασις ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ΚΚ Γεωργίου Σταύρου, Μάρκου Ῥενιέρη, Παύλου Καληγᾶ, Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ, Γεωργίου Βασιλείου καὶ Εὐθυμίου Κεχαγιᾶ, πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν δι' ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, διατήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ πλουτισμὸν τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, συμφώνως πρὸς τὸν ἀπὸ 10 Μαΐου 1834 νόμον.

Ἡ ἐπιτροπὴ δύναται νὰ προσλάβῃ καὶ ἕτερα μέλη εἴτε ἐξ ἡμεδαπῶν, εἴτε ἐξ ἀλλοδαπῶν.

2) Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη τίθεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης.

3) Ἡ ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ λαχεῖον μέχρι συμπληρώσεως κεφαλαίου δρ. 1,320,000 (ἢ φράγκων 1,200,000) ἐξ ὧν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν, τὰ μὲν τρία τέταρτα θέλουσι χρησιμεύσει πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν ἀνασκαφῶν κλπ,. τὸ δὲ ἓν τέταρτον, μὴ ὑπερβαῖνον τὰς δρ. 275,000 εἴτε φρ. 250,000 θέλει διατεθῆ διὰ λαχνῶν.

4) Τὰ ἀφορῶντα τὰς συνδρομὰς καὶ τὰ τοῦ λαχείου θέλουσι κανονισθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς; τὰ δὲ εἰσπραττόμενα χρήματα θέλουσι κατατίθεσθαι εἰς τὴν Τράπεζαν.

5). Ἡ χρῆσις τῶν κεφαλαίων τοῦ ταμείου τῶν ἀνασκαφῶν θέλει γίνεσθαι ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους θέλει δημοσιεύει τὸν ἀπολογισμόν.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς θέλει δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 20 Ἰουνίου 1862.

ΟΘΩΝ.

Ι. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ.

Καὶ ἐπειδὴ περὶ ἀφῆς ὁ λόγος ἐλπίζω ὅτι πάντες μετ'οὐ πολὺ θὰ ψαύσωμεν ἑνὸς τοὐλάχιστον γραμματίου τοῦ λαχείου τούτου καὶ ἴσως ἔχωμεν τὴν τύχην νὰ αἰσθανθῶμεν εἰς τὰς χεῖρας μὲν βάρος μεγαλείτερον, νὰ ἀκούσωμεν δὲ καὶ τὸν ἡδὺν μεταλλικὸν ἦχον.

Ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως σᾶς ἐβάρυνα καὶ ἐὰν φοβῆσθε διὰ τὰς συνεπείας τοῦ βάρους ἀναγνώσατε τὸ περὶ τῆς Στρουθοκαμήλου τοῦ Λυὼν ἑπόμενα.

Πρὸ μικροῦ ἐψόφησεν ἡ θῆλυς στρουθοκάμηλος τοῦ κήπου τῆς Χρυσῆς Κεφαλῆς ἐν Λουγδούνῳ. Ἐγένετο δὲ αὐτοψία ἐξ ἧς ἐξήχθησαν ταῦτα.

Ὁ δεύτερος στόμαχος περιεῖχε πολλὴν τροφὴν συγκειμένην ἐκ κριθῆς μεμιγμένης χόρτῳ καὶ μέγιστον ποσὸν χαλίκων, ὅσον 2 χιλιογράμμων· οἱ χάλικες οὗτοι εἰσὶν ἀναγκαῖοι εἰς τὴν χώνευσιν καὶ εὑρίσκονται πάντοτε εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα τῶν πτηνῶν τούτων. Ὁ τρίτος στόμαχος, πολλῷ ἐλάσσων κατὰ τὸν ὄγκον περιεῖχε περίπου τὰ αὐτὰ πράγματα.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ στομάχῳ ὑπῆρχον πρὸς τοῖς ἄλλοις μέγα ποσὸν ξένων σωμάτων ἀναμεμιγμένων πρὸς τὴν τροφὴν, πρὸ πάντων δὲ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔλαμπον, μᾶλλον ἢ ἧττον τετριμμένα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ διαμονῆς.

Ἰδοὺ δὲ ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν· τρεῖς χαμάτιροι πίπαι ἐντελῶς ἄθικτοι, ἀλλὰ πρασινίζουσαι πλέον· μάχαιρα, τὴν λαβὴν χαλκίνην ἔχουσα, μῆκος δὲ 20 ἑκατοστομέτρων· εἰκοσιπέντε κομβία χάλκινα διαφόρων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, ἐκ τοῦ βαθμοῦ δὲ τῆς τριβῆς ἀναγνωρίζεται ἡ ἀρχαιότης τῆς διαμονῆς ἑκάστου τάγματος ἐν Λουγδούνῳ.

Εὑρέθησαν πρὸς τούτοις, νόμισμα πεντήκοντα ἑκατοστῶν ἄθικτον καὶ 32 σολδία κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τετριμμένα, τὰ πλεῖστα ἠφανισμένην ἔχοντα τὴν προτομὴν τοῦ μονάρχου· πλέον, περὶ τὰ πεντήκοντα νομίσματα χάλκινα, κατατετριμμένα λείψανα ἀλύσεων ὡρολογίων καὶ ἄλλα ἀόριστα μεταλλικὰ πράγματα· ἓξ μεγάλα κάρυα ὁλόκληρα ἀναμφιβόλως πρὸ ὀλίγου ἐμφορηθέντα· πολλὰ τεμάχια ῥάβδου ἐκ Λευκακάνθης· τέλος τμῆμα σύρματος σιδηροῦ, μήκους δέκα ἑκατοστῶν μέτρου, διετρύπησε τὰ φράγματα τοῦ τρίτου στομάχου καὶ εὑρίσκετο ἐν τοῖς φράγμασι τῆς κοιλίας ἐγκύστως καὶ ἕτοιμον διὰ νὰ ἐξέλθῃ· ἐν ἑκατοστόμετρον πάχους τῶν μυῶν ἀπεχώριζε μόλις αὐτὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ τρίτος στόμαχος συνείχετο πρὸς τὰ κοιλιακὰ φράγματα κατὰ τὸ μέρος ὅθεν διῆλθε τὸ σῶμα τοῦτο, τὸ διὰ τῆς εἰσελεύσεως οὐδεμίαν διατάραξιν ἐπενεγκὸν εἰς τὴν ὑγείαν τῆς φερούσης αὐτό. Σ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΝΙΚΟΥΣΗ. *Τὸ ἐν τῷ 295 φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας ἐκδοθὲν ἐπιτάφιον τοῦ Παναγιώτου εὑρίσκομενεκδεδομένον κατὰ μὲν τὸ 1841 ἐν τῷ ἱστορικῷ προγράμματι τοῦ κατὰ τὴν Χάλκην ἑλληνικοῦ φροντιστηρίου κλπ. τὸ δὲ 1846 ἐν τῷ ἱστορικῷ ὑπομνήματι περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου, ἣν αὐτὸς, ἀνήγειρεν. Εἰς τὰς ἐκδόσεις δὲ ταύτας παρατηροῦμεν ὅτι ἀντὶ προφθάνῃ λέγει προφθάσῃ, ὃ καὶ μόνον ὀρθὸν, καὶ ἀντὶ χῶρον ἐς μακάριον χῶρον ἐς μακαρίων. Ὁ ἐκδότης τοῦ ἱστορικοῦ ὑπομνήματος, Βαρθολομαῖος Κουτλουμουσιανὸς, ἀναφέρει ὅτι ὁ περιηγητὴς Σπὸν ἀντέγραψε τὸ ἐπιτάφιον τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν λέγει περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ ἀναφερομένης παροιμίας, ἥτις εὐφυῶς μετατραπεῖσα ὑπὸ τῶν Χίων λέγεται ὑπ' αὐτῶν οὕτως· « Εἶδες πρᾶσιν ἄλογον εἶδες Χιώτην γνωστικόν· » ἀντὶ « εἶδες πράσιν' ἄλογον, εἶδες Χιώτην γνωστικόν». Εὑρίσκεται δὲ τὸ ἐπιτάφιον τοῦτο καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινιάδι, ὅπου, ὡς καὶ ἐν τῷ Ὑπομνήματι, ἀναφέρεται ὡς ὑπάρχουσα ἔτι ἄνωθεν τῆς πόλης τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἡ ἀφανισθεῖσα διὰ τὴν ἀνοικοδομὴν ἐξῆς ἐπιγραφή.*

Πρὸς τοῖς ἄλλοις πέφυκε καὶ τοῦτο χρέος
Δασμὸν Θεῷ Σωτῆρι, Παναγιώτης τελεῖ,
Ὁ τῶν σεκρέτων Ἑρμηνεὺς τοῦ κρατοῦντος,
Κτίσας λαμπρῶς μονὴν τὴν πυροληθεῖσαν,

——